Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 42 (1345). 25:TE ÅRG. VANLIGA UPPLAGAN. LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

IDUN
ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 20 OKTOBER 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.
BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Den gamla Färgargården

INVID SUNDSVALL ligger en gammal gård, som på sitt sätt spelat en roll i Medelpads historia, och som är känd långt utom landskapets gränser. Det är färgargården, där den Wiklund-Wideska släkten suttit vid samma grund och samma yrke nu i hundra år. Det är med anledning af detta jubileum, som vi meddela något om gårdens och släktens öden. På den tiden, då Peter Wiklund, född 1785 af bondesläkt från Njurunda, grundlade färgeriaffären, voro förhållandena annorlunda än nu. Då var färgaren en viktig person i landthushållningen och åt honom anförtrodde bondhustrurna alstren af husfliten till behandling. Peter Wiklund gaf också en storartad utveckling åt sin affär, förvärfvade genom sin väldiga energi en vidsträckt kundkrets äfven utom Medelpad, besökte de stora marknaderna i närgränsande provinser. Han skötte dessutom ett för norrlandsförhållanden stort jordbruk, så att han körde de stora färggodslassen till marknaderna med egna hästar. W. var särskildt berömd för sin utmärkta beredning af vadmal, och den traditionen fortlefde genom generationer.

Efter hans död 1854 sköttes affären under 10 år af hans fru, som härstammade från Kungsgården i Selånger, hvarifrån flera berömda Medelpadssläkter utgått. Fru Agneta Wiklund biträddes kraftigt af sin dotter Christine och sin son Olof. Mamsell Wiklund var en emancipationskvinna, långt före sin tid, trefligt originell och för sitt hurtiga väsen mycket omtyckt både af stads- och landtbor.

Olof Wiklund innehade affären till 1869. Han afled ogift, och affären öfvergick nu till handl. Nils Wide, gift med Ulla Wiklund, men sköttes af honom endast som förmyndare för sonen Peter Wide, som vid 17 år fick afsluta sina studier för att ägna sig åt färgeriyrket. Han öfvertog affären med äganderätt år 1879. Såsom bevis för gammalt godt förtroende mellan fabrikanten och hans kunder må nämnas, att i denna affär ända in på 1890-talet endast ett enkelt blymärke af vidstående form och storlek lämnades som kvitto på det mottagna godset, äfven om detta var en vadmalsväf eller ett duktyg på mer än 100 alnar. Motsvarande nummermärke fästes på godset, som vid de stora marknaderna återlämnades färdigt först efter ett år, då det utbyttes mot en ny väfnad o. s. v. P. W. införde kemisk tvätt m. m. och utvecklade sig i sitt yrke genom arbete och studieresor i in- och utlandet. Under en utbildningskurs hos fabrikör E. v. Schéele i Alfvesta förlofvade han sig med Anna Hall, och hemförde två år senare sin 18-åriga brud.

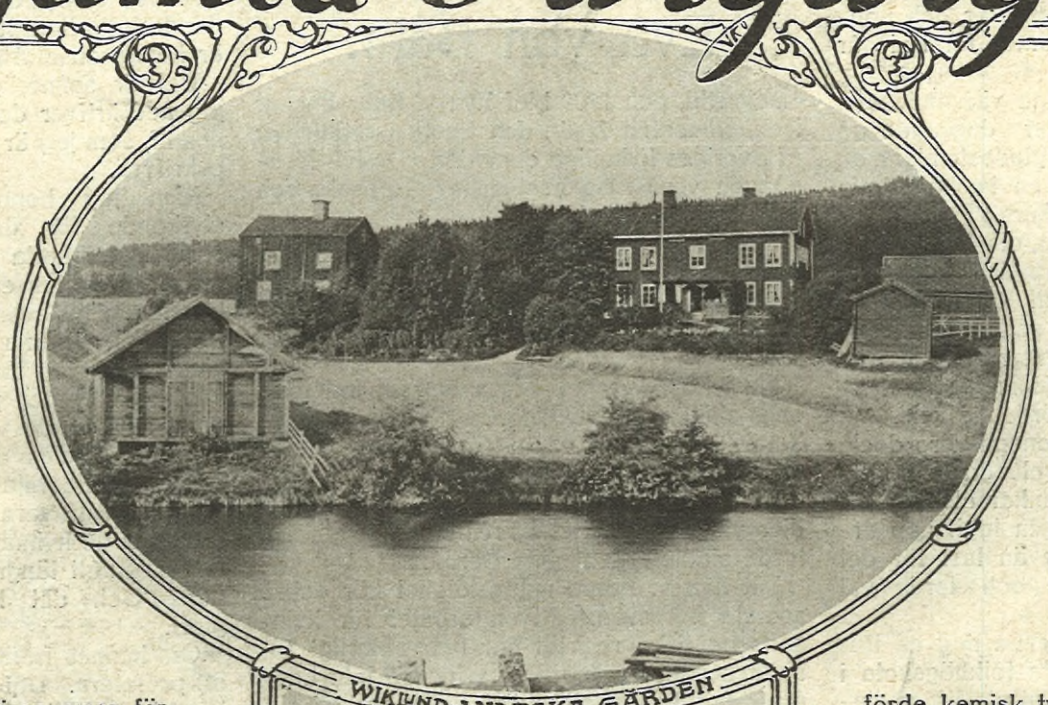

WIKLUND-WIDESKA GÅRDEN

FRU ANNA WIDE

Fabrikör Peter Wide var på sin tid en af Sundsvalls populäraste män och den ende inföding i stadsfullmäktige. Han afled år 1904 och sedan dess har hans hustru innehaft affären efter exempel af de duktiga kvinnorna i släkten.

Fru Anna Wide, den nuvarande innehafvarinnan af affären, är en ståtlig och dugande kvinna, som förstått att utveckla affären efter de linjer, som de ändrade förhållandena betinga. Storindustrien har som bekant numera börjat utträngа färgeriyrket som handtverk. Fru Wide har i nära öfverensstämmelse med traditionerna därför inplanterat hemslöjd i den gamla affären. Detta kunde hon så mycket lättare göra, som hon alltid intresserat sig för hemslöjd och äger en god och mångsidig utbildning. För några år sedan startade föreningen för svensk hemslöjd en filial i Sundsvall, och fru Wide, som i många år uppmuntrat Medelpadisk hemslöjd, var då självskrifven som föreståndarinna.

Den genom fru W:s och andra intresserade Sundsvallsfruars initiativ samtidigt bildade "Medelpads Hemslöjd" hade redan år 1911 hunnit växa sig så stark att den själf tog ledningen af det hela, fortfarande med fru W. som föreståndarinna.

I den gamla Wiklund-Wideska gården har alltid rådt gammaldags goda sedvänjor, enkelhet i lefnadsvanor, och då affären genom innehafvarnas och gårdsfolkets eget arbete skänkt välstånd, så har städse mycken hjälpsamhet härifrån utgått. Efter den stora branden i Sundsvall 1888 bodde öfver 200 människor i denna gård under flera dagar och bespisades så långt matförrådet räckte.

Hundraårsjubileet firades den 22 september i öfverensstämmelse med husets gamla goda sedvänjor. Fru Wide hade inbjudit släkt, vänner och tjänstepersonal till sitt hem. Gårdens och affärens historia skildrades därvid af hennes svåger, professor A. Wide, och författaren Olof Högberg höll det stora festtalet, hvarvid han önskade den gamla hedervärda Sundsvallssläkten fortsatt lycka och framgång.

Bland gästerna var också trotjänarinnan Brita Löfström, som varit i familjens tjänst redan då de, som nu äro äldst, gingo i skolan och i 43 år troget tjänat i samma hem. Äfven i förhållandet mellan husbondefolk och tjänare följer man på färgaregården gammal god sedvänja! R.

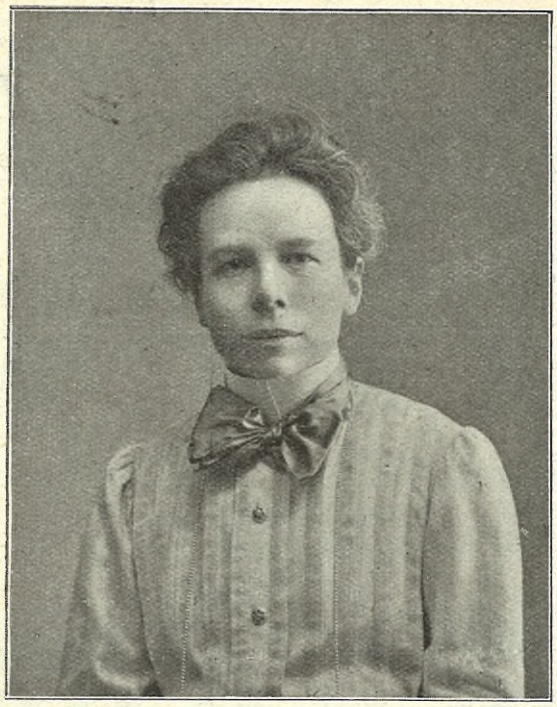

Eva von Bahr.

BAKOM EN KVINNAS DOCENTtitel ligger ett stort mått af arbete, det är lätt att förstå. Lika lätt är det äfven att förstå, att utan en god portion energi presteras icke ett dylikt arbete. Och man tänker sig, att ett sådant mål ej kan vinnas utan oafbrutna studier alltifrån skolan.

Men så är icke fallet med docent v. Bahr. Hon slutade det åttaklassiga läroverket i Uppsala vid icke fyllda sexton år och upptog studierna för studentexamen först nio år senare.

Under tiden finna vi henne väfvande och sömmande i hemmet eller dansande på Philochoros lekstugor, den gladaste bland de glada, eller genomgående en hushållsskola på landet eller en lärarinnekurs i Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, där hon sedan i två år var en duktig och afhållen lärarinna. En elev yttrade om henne, att "om missnöjets böljor gå aldrig så höga — sådant händer ju lätteligen vid ungdomsanstalter — och fröken v. Bahr kommer in i rummet, så verkar det som olja på det upprörda hafvet".

Matlagning och huslig ekonomi voro dock, som man kan tänka sig, ingalunda de områden där Eva v. Bahrs tankar älskade att dväljas. Hon hade säkerligen tagit upp arbetet där af andra orsaker än lust för det egentliga hushållsbestyret, och torde väl hafva längtat därifrån.

Mer lockande syntes henne nog en tids vistelse vid Askovs berömda folkhögskola i Danmark, dit hon kom enligt sin lifliga önskan. Där vaknade hennes gamla intresse för fysik och matematik, hvilka ämnen särskildt roat henne i skolan.

La Cours undervisning och lifvet på Askov satte fart på den slumrande studielågen. Ännu vände sig denna dock ej mot studentexamen, hvartill fröken v. Bahr ansåg sig för gammal. Stegen styrdes i stället till Stockholms Högskola för fria studier och laborationer i fysik och kemi.

Men våren 1900 fattade hon dock ett raskt beslut att aflägga studentexamen, hvilket hon också gjorde ett år senare — vid tjugusju års ålder — som privatist vid Åhlinska skolan i Stockholm. Med de redan gjorda förstudierna blef detta en relativt lätt sak.

Nu återstod emellertid kandidatexamen, som önskadt mål för att välberedd inträda i lärarinnekallet, för hvilket hon mer och mer börjat känna håg. Men när denna examen var tagen 1903, tyckte kandidaten sig gärna kunna aflägga licentiatexamen, medan hon var i studietagen och så togs äfven den — i kemi och fysik — våren 1907.

Härefter började arbetet på den fysiska institutionen i Uppsala under professor Ångström, och detta arbete ledde till en doktorsafhandling med disputation 1908. Men tvekan att söka docentur var, trots den vunna lagern, stor. Betänkligheterna öfvervunnos emellertid, och 1909 blef Eva v. Bahr docent i experimentell fysik, den tredje i ordningen af Sveriges kvinnliga docenter. De två föregående voro Elsa Eschelson i Uppsala och Hilma Borelius i Lund.

Sedan dess har docent v. Bahr först som amanuens och sedan som docent med docentstipendium, assisterat vid laborationsöfningarna på den fysiska institutionen i Uppsala.

Nu i höst har hon äfven beträdt katedern och sköter föreläsningarna vid den propedeutiska kursen där hon har att glädja sig åt ett ovanligt stort antal åhörare.

En sommar har docent v. Bahr idkat studier vid universitetet i Freiburg och härnäst torde studiefärden gälla Berlin.

Till Eva v. Bahrs mångsidighet hör också sociala intressen. Äfven arbetet för kvinnans politiska rösträtt har helt naturligt åtnjutit hennes understöd, om också inte tiden medgifvit henne ett aktivt deltagande i rörelsen.

En henne mer närliggande förening, nämligen den kvinnliga studentföreningen, har för öfrigt lagt beslag på de krafter hon kunnat afstå på annat än studier. De unga ha haft ett godt stöd i den äldre kamraten, som är ett mönster af plikttrohet och samvetsgrannhet, på samma gång som hon är munter och uppfriskande som en fjällvind.

Men hvad hon gör önskar hon göra i tysthet. Hon afskyr att låta tala om sig. Allt ordande i det hela taget om hvad kvinnor göra är henne absolut emot.

Det är sannerligen med bäfvande hjärta jag nedskrifver denna lilla skildring ur hennes lif, som jag är viss om att hon helst såge oskrifven.

Men jag hoppas, att det skall kännas styrkande för de hundratusentals kvinnor, som underskatta sina krafter och sin förmåga, att se hur ett djärft och duktigt försök kan lända till oväntadt lyckligt resultat. Jag tror, att kvinnorna i regeln ej ha ett svårare hinder i sin väg utanför kvinnans vanliga råmärke än bristen på självtillit, som förlamar dem, så fort de vilja gå ut öfver hemmets tröskel, alldeles oafsedt hvilket verkningsfält de skulle vilja beträda.

Det kan då vara uppmuntrande att få höra talas om de kvinnor, som på ena eller andra området nått längre än flertalet andra kvinnor. Och det har onekligen Eva v. Bahr gjort.

Om hennes framtida öden är det för tidigt att profetera. Det är nog med att konstatera hvad hon hittills nått och att därtill lägga, att altruism är en hufvudegenskap hos henne, liksom den varit inom det hem där hon växt upp.

Hennes far, framlidne revisionssekreteraren Carl v. Bahr och hennes mor, Elisabeth v. Bahr, f. Boström, äro kända från de många stora och goda allmännyttiga företag, de skänkt sitt varmhjärtade och frikostiga bistånd.

Jag kan till sist ej undertrycka ett uttalande af min personliga önskan, att docent v. Bahr, i stil med denna offervilliga altruism, ville viga sina kunskaper och sina goda gåfvor åt folkhögskolan, detta lika viktiga som ofta vanlottade bildningscentrum för stora delar af folket. Hvad skulle icke en sådan personlighet där kunna åstadkomma och betyda! Men kanske det är att begära för mycket.

Eva v. Bahr hör dock lyckligtvis till dem som göra nytta hvar de än stå. Häri har hon hittills gifvit ett godt exempel för alla kvinnor, som kommit i beröring med henne. Och härmed kommer hon under alla omständigheter att fortsätta, det lider intet tvifvel.

Detta är det enda man med säkerhet vågar profetera.

ANN MARGRET HOLMGREN,
f. Tersmeden.

Hvem skall få Idunpriset för 1913?

Snart stundar den tidpunkt, då Iduns kvinnliga akademi har sitt årssammanträde i hufvudstaden, hvarvid skall bestämmas öfver det till Akademien af Idun öfverlämnade ***årspriset på 1,000 kronor för belönande eller främjande af någon förtjänstfull kvinnlig gärning.*** *Akademien hemställer därför genom Iduns redaktion till alla våra läsare i Sverige i afsikt att erhålla någon vägledning vid utdelandet af 1913 års Idunpris, att de, som anse sig känna någon, som framför andra borde komma i åtnjutande af detsamma, ville uppsätta* ***förslag till nästa års pristagarinna.*** *Sådant förslag, åtföljdt af motivering, torde insändas senast före oktober månads utgång till Akademiens sekreterare,* ***doktor Karolina Widerström, Stockholm.***

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösn:r	» 0.12	Lösn:r	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03. Kl. 10—4.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02. Kl. 11—1.
Verkst. direktören kl. 11—1.
Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.
Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.
Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
25 öre efter text. 30 öre å textsida. 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
Utländska annonser debiteras 50 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.

Idun-Jubileum-Artiklar

DOCENTEN FREDRIK VETTERlund är som bekant en af våra främste Atterbomskännare och sysslar i nedanstående uppsats med den store fosforistens ungdomslyrik, eller rättare med

en dikt som utgör ett uttryck för skaldens erotiska känslolif i gymnasiståren. För vänner af Atterboms skaldskap torde artikeln därför kunna erbjuda ett och annat af intresse.

ATTERBOMS "CAROLINA".

STAGNELII "AMANDA" HA DE bildade hört talas om, och det föresväfvar de flesta, att hon varit ett poetiskt fruntimmer af den sort, som herrar lyrici gärna hålla sig med: halft verklighet, halft sånggudinna. Hur det är med den saken hör icke hit; här skall blott fastslås, att Atterboms "Carolina" är en mycket mindre namnkunnig individ. Carolina har emellertid framför Amanda det företrädet — om det är något — att hon säkert funnits. Men hon var bara en barnunge, ett år yngre än den lille Per Daniel Atterbom, som på 1790-talet sprang omkring och lekte i de vackra nejderna utanför kaplansbostället i Pålsbo i Åsbo socken af Östergötland. Vid 6 à 7 års ålder dog hon. När hennes lekkamrat blef litet större och började dikta och en hel, ny, ofantlig rymd öppnat sig för honom, sökte han inflytta Carolina i sin unga själs nya värld. Flera af hans tidigaste verser syftade helt eller delvis på henne.

Det äldsta kända bland dessa gröna Carolina-poem upptäcktes och omtrycktes först — ja, det är i år jämnt tjugo år sedan. Hvar då? frågar läsaren. Jo, här i Iduns spalter.

Åren 1804 och 1805 voro för Atterbom, som han själf berättat, tidpunkten för hans första ynglingskänslor och första verser. Han var då 14 à 15 år, först gymnasist i Linköping, så student i Uppsala. Den utomordentligt intrycksrika barndom han hade bakom sig från föräldrahemmet i Åsbo har jag annorstädes sökt skildra. Hösten 1805 intogs han i det sällskap Vitterhetens Vänner, som uppsalastudenter hade bildat, men som just nu upplöstes, och våren 1806 offentliggjorde han de verser, som nästan med visshet äro hans först tryckta. Det skedde i Linköpings Bladet, en tidning i hans gymnasiststad, då han förmodligen ännu på alla sätt var mera fäst vid Östergötland än vid Uppsala.

Omkring år 1890 undersökte den, som skrifver dessa rader, Linköpings Bladet för att finna tidiga och okända atterbomska dikter. Resultaten publicerade jag i en uppsats i "Samlaren". — Mitt exemplar af det gamla pressorganet var emellertid ofullständigt, och jag påpekade alltså, att ännu andra poem kunde ha funnits där än dem jag framförde. Denna förmodan besannades äfven, då dr Bernhard Risberg i ett nummer, som mitt ex. saknat, upptäckt och här i Idun den 20 maj 1892 aftryckte en atterbomsk ungdomsdikt, hvilken visade sig vara urtexten till ett senare, i skaldens skrifter intaget poem "Carolina". Därtill bifogade jag den 12 aug. samma år en randanmärkning — de första rader jag för min del, det är alltså likaledes tjugo år sedan, haft äran meddela i Idun.

Nu vill jag nämna några ord om denna Carolina eller rättare om Atterboms Carolina-dikter. Ty om henne själf veta vi för öfrigt ingenting, icke ens hvad hon hette i tillnamn. Jag hänvisar dessutom till den fylligare skildringen af Atterboms Åsbolif i min bok "Från nyromantikens dagar". Här skall jag endast tälja, hur den ungdomlige poeten omdiktar det lilla barndomsminnet och först längre fram visar det sådant det var.

*

Den första af Carolinadikterna, som den 16-årige Atterbom publicerade, återupptäcktes som sagdt af Risberg och aftrycktes 1892 i Idun. I motsats till de andra, där Atterbom brukar pseudonym, är denna ej undertecknad, men som urtext till den senare "Carolina" kunde den identifieras. Den äger ett afgjordt tycke af poetisk kria.

Carolina har här, naturligtvis kunde man säga, af sextonåringen oskyldigt inflyttats på de unga skaldernas erotiska allmänning. Hon är icke ett barn utan en ungmö. Man kan ej säga, att hennes unge älskare visar sig till sin förmån. Han är osann och affekterad. Först möter oss ett motto ur Kellgrens dikt om Propertii porträtt:

"Ungdom och helsa och lycka och lugn, allt offrades henne:
Hennes — jag lefvande var — hennes i döden jag är."

En världsmannens epikureism, kostlig att skåda, då en läsare, som känner till saken, lämpar den på sjuåringens förhållande till den menlösa sexårsflickan!

Poemet är ej stort mera naturligt och sant än mottot.

Tidens efterrousseauska sentimentalitetslitteratur går här igen med tårar och själfbespegling:

"Än ditt svarta öga sam i tårar
Vid min ömma Sånggudinnas röst; (!)
Än du log åt flärdens (!) granna dårar,
Än du göt uti mitt hjärta tröst;
Än du visade Naturens Fader
För min blick af tviflets skuggor höljd, (!)
Mild mot varelsernas myriader,
Utaf ömhet, nåd och misskund följd."

Denna skildring är, som man ser, alltigenom ungdomligt konstruerad. Äfven om man icke visste det, skulle det märkas.

Atterbom berättar själf år 1817, att han efter Carolinas död aldrig så intresserat sig för någon flicka som för henne. Därför har han under pubertetsårens trånad efter lyrisk erotik omdiktat det lilla döda barnet till den vuxna flicka, som kunde vara för honom allt detta.

Ett annat af den sextonårige Atterboms lärospån i Linköpings Bladet är en icke helt och hållet oäfven tolkning af Matthissons "Lied aus der Ferne": den har pseudonymen "Sigurd" samt en något melodramatisk öfverskrift "Röst från den Oförgätligas anda". Och denna oförgätliga kan knappt vara någon annan är Carolina.

Erotiken är här spiritualistiskt-elegisk:

"Då aftonrodnans slöja sväfvar
Så skön på skogens vestra bryn.
En vålnad öfver lunden bäfvar
Och sänker sig från ljusa skyn;
Gläds! Det är skuggan af din vän
Som frid och sällhet lofvar än.

Då ömt vid månans aftonljusning
Din kärleks dröm förskönar sig
Och mildt i björkens lugna susning
Melodisk klang förtjusar dig
Och sorgen ljuft ditt hjerta slår —
Det är min själ som kring dig går."

o. s. v.

Som kännare af "Lycksalighetens ö" märka, stå vi här inför det ännu barnsliga utkastet till en af de skönaste sångerna i detta sagospel. Men i "Lycksalighetens ö" har poemet växlat betydelse. Det är ej längre den döda leksysterns eller "makans" sång till sin svärmande barndomsvän, utan Svanhvits dödsbådande hälsning till Astolf på dennes återfärd till Felicias ö. Dock har skalden icke fullt lokaliserat omarbetningen; Åsbodalens hydda skymtar fram så, att den uppmärksamme läsaren redan häraf märker, att stycket icke är skrifvet för "Lycksalighetens ö" utan, som Atterbom ofta gjorde, senare där inpassadt.

Kort efter denna "Röst från den Oförgätligas anda", skref "Sigurd" i Linköpings Bladet en "Romance", där han skildrar en dyster nattvandring å en kyrkogård, som tydligen är Åsbos.

"Är det här, som jag skall träffa henne?
Der vi bli förenade vi tvenne?
Der vid makens sida makan står
I en evig, oförgänglig vår?"

Också här skildras Carolina som hans brud.

Vid denna tid har Atterbom ännu ej afgörande påverkats af den tyska nyromantiken; inflytanden från den poesi, som under hans uppväxt fanns omkring honom, korsa inflytanden från svenska och tyska poeter, som ligga hans väsen närmare — såsom

KOSTYMER för 5 kronor stycket är väl billigt? Sänd Eder gamla smutsiga, nerfläckade kostym i och för kemisk tvätt och prässning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet.
Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN. Modernaste Finpappersbruk.
Specialitéer: Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt Kartong.
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Franzén, Hölty och Matthisson — men som ej tillhörde den romantiska "skolan". Den egentliga litterära romantiken, hvilken emellertid snart infann sig, kunde ej annat än ytterligare nära hans Carolinadiktning. Det finns en böjelse, som ofta nog utmärker poeter, helst om de äro unga och naiva — böjelsen att dikta sig intressant, icke minst för sig själfva, och så behagligt spegla sig i sin dikt. Och Atterbom var nu i detta afseende både ung och naiv. Nyromantiken med sin uppskattning af skalden minskade ej heller nämnda personliga svaghet. Carolina är i själfva verket från denna synpunkt en välkommen, intressant, nästan nödvändig komplementfigur till honom själf, skalden, — såsom den döda älskarinnan. I en dikt "Minnesrunor öfver min älskarinna, min far och min vän", för hvilken Atterbom tog pris i Musis amici första terminen (hösten 1807), fungerar den enkla Lina som "trubadurens" brud och hon är utrustad med en kaleidoskopisk öfversinnlighet, i hvilken Atterbom då trodde sig hafva fått fram den poesi, som slumrade i hans själ. Här står han afgjordt under nyromantikens inflytande. På ett annat och karaktäristiskt sätt visar sig detta i de äldsta versionerna af "Till Aftonstjernan" — den först tryckta står att läsa i Eleganttidningen i september 1810, men som poemet af skalden själf sedermera är dateradt 1807, ja 1805, har den tydligen bakom sig en äldre text. Sedan skalden i poemets början enkelt och känsligt påmint sig, hur aftonstjärnan gärna sågs af hans moder — hon var, såsom redan omtalats, död samma år, 1810, hvilket måhända äfven här varit en anledning till omarbetningen af en äldre text — fortsätter han om Carolina i dessa verser, som må aftryckas, eftersom dikten ej framdragits i denna skepnad:

"Gladt du (aftonstjärnan) blickade på höga
linden
Der jag hoppfull skar min flickas namn, —
Då hon kom så skön igenom grinden
Och den första gång sjönk i min famn.

Glimmande du ned på ängen blänkte,
Der de Sälla gingo arm i arm;
Och din sista purpurstråle stänkte
Huldt på Linas svällda Svanebarm.

Blekröd dog din glans på rosenhäcken,
När hon rodnande emot mig log;
Blygt du speglade ditt bloss i bäcken
När den första Hebekyss jag tog.

Omt jag sen min lyras strängar rörde:
Strängen skärt i aftonvinden klang.
Hulda stjerna! Du mig vänligt hörde:
Lina, sjungande i famnen sprang."

I förbigående må anmärkas, att dessa ljugoåringens verser från 1810 redan äro skrifna af en äkta lyriker. Man förnimmer här den eolsharpoklang, som är så egendomlig för en del af den atterbomska poesien. Dessutom är dikten ung och frisk, utan det pretiösa i skaldens sämre manér. — Hvad som emellertid nu gör detta Carolinapoem särskildt intressant, det är, att poetens oskyldiga 20-årssinnlighet i nästa strof får ett klumpigt öfversvallande uttryck, som är betecknande för hans poetiska jag vid denna tid och för den tyska romantiken:

"Blåklintskronan föll från hennes hjässa,
Floret löstes från Dryadens bröst.
Alla pulsar vaknade och dessa
Sökte sig en dityrambisk tröst."

I versionen uti Poetisk kalender för 1812, första upplagan, har "Lina" till och med romantiserats till "Liana".

Diktens senare redaktioner borttaga dock åter det sensuella anslaget. När Atterbom

Helena Reuterskjöld till sin älskade

innan hon förrådde Sveaborg.

FRU JANE GERNANDT-CLAINE HAR I dagarna utsändt sin bebådade, med stort intresse motsedda historiska roman "Sveaborg". Vår ordinarie litteraturanmälare kommer naturligtvis a t i sinom tid behandla den på "Spalten om böckerna". Som ett litet apropos för dagen här endast följande dikt, som författarinnan just sändt oss.

I.

ALLENA GÅ VI... ACK, MEN ROSTER
kalla
i skymningen... Jag hör ditt namn och stum
som stjärnorna blir själen... Stjärnlikt falla
din andes hugskott i mitt hjärtas rum.

Ett vilset rum, en valplats, käre... Rifvet
som kvällens purpurmoln i västerled,
förkolnande af hetta ligger lifvet
i brand och aska af den strid jag stred.

Ej känner du min väg... Som gnistor fara
igenom rymderna mitt väsen går
att ensamt, ensamt ibland stjärnor vara
till dess mitt hjärtas slag ditt hjärta når.

II.

Din viljas blankt skinande klinga
kan svalka mitt bröst som en snö
och svalka mitt brännheta sinne; —
jag rädes ej mera att dö...

Och går jag i kryddgårdens gångar
i månens försilfrande ljus,
jag vandrar bland rosor och liljor
på vinterkristallernas grus.

Din viljas blankt skinande klinga
blir liljornas lilja för mig
att pressas tätt, tätt till mitt hjärta
på aftonvandringens stig.

Din viljas blankt skinande klinga
blir sken utaf månskenets ström
att lysa af eviga stjärnors
i evighet tindrande dröm...

JANE GERNANDT-CLAINE.

i sitt stora "Erotikon" från sommaren 1809, liksom så ofta Hölty och kanske ej alldeles utan reminiscenser från honom frammanat idealet af en "künftige Geliebte", gör han ej i några n y a dikter Lina till sin älskarinna i egentlig mening och bortarbetar omsider detta drag äfven från de gamla. Så blir flickan åter blott den "fagra lilla", som tidigt rycktes ifrån deras lekar.

Gärna och flerstädes nämner skalden Carolina vid sidan af sin moder. Månända sker det vackrast i diktsamlingens omarbetning af en fri Fosforosöfversättning från Hölty. Författaren besöker i drömmen de elyseiska fälten, de döde mästerskaldernas hemvist.

"Och ett purprande sken göt sig kring fästets
rand;
Det var himmelens qväll: högre hvart strängspel
ljöd
I ohärmliga toner
Sångarhjertats lycksalighet.
Nu på skullran mig lätt rörde en huld gestalt,
Och ditt öga, min mor! glänste med stjernblick
fram
Ur löfskuggorna; Lina
Följer himmelska vandrerskan.

Af sin stillare vän förd, från dess hand i hast
Barndomsbruden sig slet; under den gröna natt
Af en hviskande myrten
Gaf och tog hon en forndagskyss."

Det slutliga poetiska monumentet öfver Carolina har Atterbom dock upprest i den dikt, som bär hennes namn. (Poet. kal. 1816.)

Blott skenbart är det en omarbetning af Linköpings Bladets ungdomliga verser. Här finns ingen pueril och teatralisk omdiktning till älskarinna; här skildras deras samlif med lika djup barnslig känsla som enkel och påtaglig sanning. Dikten innehåller säkerligen rent biografiska drag.

"Fåfängt nattens hand med silfvertrådar
Virkar drömmens dunkelblåa rymd:
Blott en enda bild mitt öga skådar,
Halft af glans och halft af skuggor skymd.

Ur en flyktad barndoms tusen minnen
Blixtrar den, liksom en stjerna, fram;
Ljust och smärtligt flyttas mina sinnen
Till Arkadiens rosenfält och lam.
Späda majbrud! tidigt skild från jorden,
Vill du än försköna den för mig?
Våra hyddor ligga nu i Norden,
Och Arkadien försvann med dig."

Skogen hviskar ännu hennes namn, aftonstjärnan härmar hennes blickar, men intet bringar tillbaka deras glada fordom, då hvarje dag försvann med fjärilsflykt:

"Än jag ser dig, när vid våra lekar
Du tog mig, långt från de andra, fatt,
Och i skuggan af de gamla ekar
Delade med mig din smultronskatt;
När vid festen du, bland höga lindar,
Dansade som nymf vid källans rand,
Och ditt hår, ett spel för milda vindar,
Bar den unga sommarns blomsterband.

Ljufva qväll! då vi för sista gången
Sågo vårens första sippor gro,
Och du dröjde, frågande, på spången:
"Om i månan äfven menskor bo?"
Ja, du goda barn! jag sade, länder
Äfven der bebos af lifvets slägt,
Och dess trogna syskonkärlek sänder
Helsningar till oss i ljusets drägt. —"

Men dikten har på samma gång den Atterbomska reflexionens egendomliga medvetenhet, och denna strof, hvilken Hammarsköld kallat "omätligt djup", öppnar plötsliga perspektiv in i tillvarons innersta:

"Men f ö r g ä n g l i g h e t är dunkla grunden
Mot hvars natt det skönas färgbild syns.
Strålen, vid ett timligt ämne bunden,
Slocknar, när befrielsen begyns.
Slöjan sänks. Hvad tingens andar dana
Bortom den, blott deras Fader vet.
Endast fromheten och dikten ana
Himlarnes och dödens hemlighet."

Och skalden tillägger:

"Kärlek ej i grafven länge hvilar,
En magnetisk sömn är dvalan der,"

och själfva smärtan när sitt hopp vid den gröna kullen.

Så kvarstod i Atterboms minne denna episod ur hans barndom. Hans Carolinadiktning genomgick olika skeden. Först tecknas flickan som vuxen, som hans döda maka uti Linköpings Bladets poetiska exercitieöfningar, ännu abstrakt-elegiskt. Därpå tillkommer, ej utan dagens nyromantiska inflytande, den sinnliga glöden med konkreta bilder, till dess, när erotiken är förlagd annorstädes, barndomsminnet framträder i sin enkla sanning och "älskarinnan" ånyo blir den lilla lekkamraten.

FREDRIK VETTERLUND.

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON
J. SIMON, PARIS.
Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

Den som verkligen vill hafva det bästa köper alltid
Cerebos Salt.
Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm

HÖSTGILLET.

AF

MARIA LINDSTRÖM.

(Forts. o. slut.)

JA, DE TÖSERNA, DE KUNNA då aldrig asa sig fram!“ låter det mer än en gång. Så ändtligen komma de, flockvis, (det ger styrka och mod). Utstyrda i hattar, ljusa blusar eller bomullsklädningar. Något stela i halsarna med de höga dubbelvikta kragarna samt herrosett, högsta modet på orten för tillfället. — De sticka bjärt af mot de mera gammaldags klädda gifta kvinnorna, hvilka ha verkensklädningar, brokiga stora förkläden och schaletter om hufvudena.

Nå ändtligen! — En lättnadens suck höjes från gummraden. Där syns köksan med den ena skimrande kitteln och där kommer Lars med den andra. Serveringen tager strax sin början. I de framsträckta kopparna rinner den ångande drycken, en ljuflig nektar för törstiga gommar.

“Och var så god och doppa.“

Flickorna läppja, sippa, på sitt kaffe, medan de under stor likgiltighet bita på en pepparkaka. Men de äldre damerna och barnen njuta i fulla drag af kaffet och bakverket. Gökar drickas till sist under ljudliga smackningar af manfolken. Därefter bäras borden ut på gården, och spelman drager stråken gång efter annan öfver fiolens strängar. Man börjar bjuda upp. Gårdsdrängen kastar förstulna, något oroliga blickar mot porten. — Skall då frun glömma sig i år, och ej öppna dansen med honom, hans privilegium sedan flera år. Desslikes bör hon helst dansa en dans med hvar och en af de vuxna drängarna. Se, där är hon! — Raskt, fast något förlägen närmar han sig och bugar. “Törs ja bjuda!“ “Jo, jag tackar“ — så dansa de ut följda af par efter par, gammal och ung, hvar och en med sin kvinna, fästmö, eller så kallade “dans för kvällen“. Dansen går med jämna steg, “landbodans“, men farten ökas efter hand, alla vilja vara lediga och lätta. — Styfnade ledamöter, hvilka sällan träda dansen, löpa som ungfålars i första galopp, och jag skall säga där är takt. — Där dansar smeden med sin fru. En gång i tiden var hon byns lättaste dansedocka, ej heller nu vill hon vara ur dansen. Fötterna gå som lärkevingar, kjoltyget flyger, schalettsnibben går till väders af farten, huj så det går — och mun och ögon le som i ungdomstiden. “Ja hon kan näck vara ledi å lätt i benen, hon slipper ligga på bedorna å slida en hong, bå tilia å sent, höst å vår, sme'n försörjer na säl!“ muttra de andra kvinnorna, som fortare tröttna på den ovanda leken. “Bevars, så Måns Pers Bengta dänger i väg med Jöns Nils Ola! Nu ska de va bra mä dom sen 'Sankt Hansbacken' i somras, men far hennes är mot giftet, han tyss bätter om Nils Olson på Skogstorp, som fått stället ograveradt mä häst å två kör.“ — Samtalet förlorar sig i hviskningar mera angående ekonomi än kärlek, medan Bengta och hennes Ola dansa oberörda af skvallret och smeden svänger sin fruga i ungdomlig yra. Där utanför stiger månens skära så sakteliga högre på himlahvalfvet, hvars stjärneljus allt efter hand tindrande tändas i septembernatten. Bland trädgårdens buskar och täta snår lustvandra par om par, som försvinna inåt parkens gömslen och lummiga gångars mörker. — Men borta i fruktträdgården husera byns ungherrskap, då de för tillfället tro sig säkra. — Hvar och en ålder och årstid har sina behagliga nöjen, hvaraf oftast de förbjudna smaka bäst. Så nalkas tiden för supén. Borden bäras in med fart, alla hjälpa till. Ungdomen trår efter dansen, maten är för dem en bisak. Dukar påläggas, smörgåsmat, stora berg af skuret bröd, högar af tallrikar, jämte fat med upphvälfd kall risgröt, vackert sirad med socker, kanel och russin, framsättas. Så börjas det under krus och pock. “Varen så goda! Hållen till godo!“ o. s. v.

Ungdomarna knuffa fram de äldre, som ej riktigt bli kloka på rangordningen. Gårdsdrängen, som är vice värd, sköter som vanligt flaskan med lilla supen. — Se han förstår så bra anpassa tiden, då den smakar som bäst. “Var så bra, dä starker narverna,“ ordinerar han och gummorna läppja högtidligt några droppar. Sedan isen är bruten går det undan med fart. Stora grytor kalffrikassé och råskalad potatis inbäras och ställas på ett lågt bord. Frun lägger själf för af det skurna köttet på de framsträckta tallrikarna, hvilka sedan fortsätta till köksans potatisgryta. Den kraftiga kosten går åt med strykande aptit, och i muggar och glas porlar det hembryggda ölet. Därefter kommer risgröten kokt i mjölk med russin och söt som socker. Sedan supén är undanstökad hjälpa åter alla tjänstvilligt till att duka af. Diskarna bäras upp för att i brygghusets vattenbaljor diskas af hjälpgummor. Pigorna ha fritt i kväll. — Snart är dansen åter i full fart, nästan vildare än förut. Den ena polkan aflöser den andra jämte vals, kadrilj, “pallekatt“, ringländaren och “runten om“. Den senare en sorts springande dans, något lik hambo, särskildt bemärkt i Albo, Färs och Ingelstads härader. Den går så fort och jämnt rundt, att då paren skiljas och förlora hvarandras stöd, störta de hufvudyra till sina platser eller uppfångas af tjänstvilliga armar. Musiken klingar allt vildare, mera eggande, ingen får sluta midt i en dans om han så håller på att stupa. Ett och annat par skilja sig dock från de andra genom sin säregna stela dans. Se där t. ex. dansar Johan från Oderhallen med granngårdens Thilda. Rak i ryggen, som vore ett kvastskaft kört tvärs igenom honom uppifrån och ned, seglar han i väg. Ansiktet i stelt lugn är vändt tvärt ifrån damen seende öfver vänstra axeln. Armen, som för henne hårdt sluten, ligger så högt, att handen med de utspärrade fingrarna hamnat midt mellan axlarna, den andra föres i rät vinkel farlig att råka på i trängseln. Där kommer ett annat par, han med kutande rygg, krokiga knän, hufvudet nere mellan axlarna, springer långa tag i dansen, skjutande sin dam baklänges. Det är Jöns som till Siris stora glädje lärt sig dansa afvigt, och finner hon sig nu med förnöjelse uti att föras baklänges golfvet rundt flera gånger om, för att Jöns under

tiden må finna rätta "momangen" att vända. — Så gå de på, timme efter timme, rastlöst, ej ett ögonblicks hvila, utom då kadriljens turer lämna ett tillfälligt sådant.

Lustigt är att åse en dylik kadrilj, så som den dansas i mellersta Skåne, och något mera ogratiöst får man sällan skåda. Paren ordna sig stående i kvadrat, så tätt som möjligt. Ju större trängsel ju roligare. Damen seglar vanligen sedesam, rak som ett ljus, och möter med stor värdighet och allvar sin, med kutande rygg, hoppande skuttande moitié, som i alla möjliga krumbukter figurerar rundt henne. Ibland på stället springande i luften, vändande sig där, för att helst komma ned framför sin dam med ryggen åt henne. — En mycket gouterad figuré. — En och annan gång fattar han tag i henne, svänger rundt samt kastar henne i luften med en fart, som ofta hotar att knäcka den stela ryggen. Under pauserna mellan turerna sitta töserna i pågarnas knä, det faller sig så högst naturligt. — Turerna pågå i det oändliga om och om igen. Under hojtande och tjoande, så svetten rinner och immet fyller salen, där dammet förut står tjockt. Halsen blir torr, rösten skroflig, men då kommer dansesupen och klarar den. Ölankaret är ju heller inte tomt, och där utanför har man höstnattens friska daggfyllda luft. Nu är det kaffedags, och så kommer den styrkande kaffetåren, så välkommen för gummornas sömniga rad och de kinkande barnen, som längta till sängs. Den drickes utan det sedvanliga krusandet, hvarefter de äldre fruntimren lämna gillet, följda af sina barn, de senare i något hörbart dåligt humör. De kvarblifna fortsätta dansen i timmar. — Så frambäres toddyn i stora bålar, sjudande varm och söt. Under drickandet följer ett muntert skålande. Pågarna gå omkring bland töserna och fråga: "Vill du småga min toddy?" Och töserna småga, så de tycka väggarna dansa rundt om dem själfva, allt under skratt, nojs och oväsen. Tyst! Nu höres ett klart klingande ljud genom salen. Det är gårdsdrängen, som viktigt knackat på sitt glas och äskar tystnad. Höjande det samma tackar han det nu tillstädeskomna husbondfolket, för den rikliga välfägnad, som kommit dem alla till del, för sommarns gångna arbetsdagar, för den alltid visade välviljan, och mycket annat grant, utsagdt i säker utanläxton. Ett flerfaldigt hurra utbringas, som aflöper ojämnt och hackande, så att enskilda hurrarop skalla, sedan andra tystnat. — Men allt är idel välvilja. Så höres misstänkta hviskningar. "Hissa patron". Men denne, som varit ute för dylika attentat förut, är på sin vakt och räddar sig i tid genom porten följd af sin skrattande fru. Sedan fortsättes dansen öfver de af indragen mull nu något tröga tiljorna, tills ljusen i lyktor och krona slocknat, och blott en sotig stallykta nere vid porten utgör hela belysningen. Paren bli färre, pauserna längre, spelman spelar som i sömnen. — Till sist klifver han ned från sin upphöjda plats och beger sig förföljd af de kvarblifna paren ut i den stjärnfyllda septembermorgonen, hvars dämring nu som ett svagt sken lyser öfver skog och tjärn. Under musik, som så småningom förtonar i skogsbackarna, lämna de den nu i lugn hvilande gården. Blott från stallarna höres rasslet af kornas bindsel, fodringen har begynt, det lyser genom immiga rutor. Skramlet af mjölkspannar och kannlock förkunnar att mjölkerskorna infunnit sig.

Så småningom inträder dagningen. Sparfvarna pipa i de under takåsen beslagtagna svalbona. Skator och kråkor undersöka skrattande och kraxande gårdens omgifningar efter läckerbitar, hvilkas äganderätt hundarna annars göra dem stridig. Från hönshuset hörs ungtuppars galande i korus. Snart stiger solen ut ur morgonrodnadens sken, kastande lifgifvande strålar öfver den daggskimrande höstgrönskan, åkrarnas gråguld stubb och höstplöjningens fuktiga mörka fåra. Helgdagen inbryter, skänkande en välbehöflig hvila åt gårdens utröttade invånare.

Från världens nordligaste garnison.

VIII.

Nattskjutning vid Rödberget.

DE FROSTKLARA, GLASSPRÖDA septemberdagarna hade efterträdts af mulen oktober — bebådande kommande tystnad och snö.

När Lenah och Carl Göran von Buhre tillsammans med Nils Tjärnman kom ner till färjstället, där de stämt möte med Lilly Brutt och Ellen Trana, öfverraskades de af att finna en hel myllrande människomassa där nere.

— Sannerligen tror jag inte att jag har hela 13:de här, utbrast Carl Göran.

— Inte långt ifrån, kapten, sade den lille trinde batteriadjutanten. När jag frågade mannarna om de ville se på skjutningen så ville de mest med hvar eviga en. Och hellre än att gå den långa vägen öfver bron satsade de sin slant för att bli färjade öfver.

— Kom ihåg, inte mer än åtta man åt gången i de där rangliga båtarna. Och nu, mina damer, kapten von Buhre vände sig till de båda fruarna, hvilka sutto på en sten med ett par landdrifna stockar som pall, är det bäst vi ta första båt, ty med er marschtakt gissar jag att vi behöfva den timme som återstår tills skjutningarna börja. Så ja — tre man till få plats — och Lenah, håll i Terry så han inte drumlar i.

Efter någon tvekan hoppade Kejsarn och Lassiuanti ner och strax efter dem Laban, som höll på att förgås af ängslan att han skulle komma för sent och icke få full valuta för sin med sveda satsade slant.

Och båten gled ut i den blida grå skymningen på det agatblanka vattnet, som just där låg blickstillt innan det sögs in i bakströmmen. Färjpojken och Nils Tjärnman, som också kunde konsten, förde dem med ett par vanda årtag ut i de hvitfräsande vågorna och svartskimrande hvirflarna. I svindlande fart dansade de ner tills att ett par kraftiga, spända årtag tvingade dem in i en ny bakström, som i sakta glid drog dem till landningsplatsen.

Många ord yttrades inte under den hisnande färden. Lilly Brutt såg, till Carl Görans missräkning, fullkomligt lugn och oberörd ut, medan hon intresserad lyssnade på Ellen Trana, som frågade Kejsaren, om han nyligen hört något hemifrån Gullgärde. Om han visste när Julla och Anders skulle gifta sig, om det var sant att det blifvit uppskjutet? — Nej, visst inte. Johanna, fästmön hans, skref att hon själf hjälpt till att gå med bjudningsbud. Och att när hon kom till Backaryd hade hon fått det allra finaste hvita kringelikrams med ljusblåa band att sätta på sin svarta klädning af gammelfröken. Synd bara att herrskaperna annars va bortresta, för det skulle bli kyrkbröllop och ostkaka och all möjlig glädje i dagarna tre. — Nå, men konstapeln själf då, skall inte ni vara med? — Nej, det får bli tills jag gifter mig själf. Se, jag spekulerar på, nu när jag lämnar kronan, att få en rekommendation af löjtnanten som kusk hos gamle majoren på Kulla? Och Kejsarn såg frågande på Ellen. — Visst skall konstapeln få det, både muntlig och skriftlig om så är, strålade hon, för se gamle majoren och jag —

— Jo, jo, skrattade Carl Göran och drog ett långt bloss på sin cigarr, konstapeln förstår att gå rätta vägen. Med kvinnogunst når man längst.

När de kommit i land och gått några steg fram mot vägen stannade Carl Göran, drog ihop sina svarta ögonbryn och slog irriteradt med ridkäppen mot stöfvelskaftet.

— Hvad nu då, undrade Lenah, hvarför den där otäcka kasernminen?

— Hör du Nils, sade Carl Göran, utan att fästa sig vid Lenah, säj, hittar du genvägen till skjutfältet? Du red den ju häromdagen då 13:de var ute. Hur fördömdt ledsamt det än är, så tror jag att jag måste hålla mig där nere vid färjstället. Känner jag dem rätt komma de att lassa sig på så många som helst mot slutet med risk att plurra och dansa ner för fallen.

— Så norrbottning jag är, är jag ganska omöjlig i terräng. Jag ser ju aldrig vägen för bara form och färg men visst kan jag väl klara damerna helskinnade fram i alla fall. Och fröken Lenah har ju också ridit den vägen många gånger.

— Var du lugn, far, nog skall vi lotsa fruarna rätt. Och Terry sedan! Han kan minsann vägen på sina fem klor.

— Nå-ja-då — Carl Göran stod alltjämt obeslutsam, bearbetande sitt stöfvelskaft och sökte frågande Lillys blick.

— Visst skall kapten stanna, sade hon af-

görande. Alltid reda vi oss och tänk om det skulle hända något.

Då tog Carl Göran ett steg fram mot henne och sade sakta:

— Jag som så gladt mig åt denna nattliga vandring — — med dig. Detta sista kom så susande tyst att hon inte visste om hon hört rätt. — Kände blott att blodet började brusa vårvarmt och ungt genom ådrorna och att hon i den aflöfvade ödsliga skogen tyckte sig förnimma doft af rosor, hvita, tunga, honungssöta rosor.

*

Uppe i skogsbrynet, där kapten Brutts batteri stod uppställdt och strålkastarens motor surrade och brummade, rådde lif och rörelse. Från alla håll strömmade åkande, gående och ridande till. Hela garnisonen tycktes ha stämt möte där i den mörka höstkvällen för att åse det sällsynta skådespelet af fältkanonskjutning med strålkastare.

Det verkade Wagner, tyckte kapten Brutt, när den breda ljusfloden flöt fram öfver vidderna, gjutande sin onaturliga guldglans öfver skogstopparnas spetsmönster, sänkornas dansande dimmor och de förtonande höjdernas mjuka konturer. Och från höjderna trådde halfgudar med blixtrande spjut och skimrande rustningar ned mot kärrens och myrarnas ludna, giftiga dvärgar, att strida den eviga kampen mellan ljus och mörker, mellan ondt och godt.

Men så dog ljusfloden bort, motorn var inte fullt klar ännu och kapten Brutt kom åter till verkligheten medan ljuset och mörkrets skärande toner ännu vibrerade i hans inre. — Hvar har du damerna? undrade han i detsamma, då han fick se Carl Göran i lyktskenet framme vid en af kanonerna.

— Det var just hvad jag tänkte fråga dig, mörknade Carl Göran. Jag trodde de var här. Var tvungen lämna dem i Nils vård. Måste stanna för att se till att inte manskapet ställde till något galet nere vid färjstället. Lenah har ju dessutom ridit vägen så många gånger att hon bör känna till den.

— Visserligen. Men här omkring är ju en fullkomlig irrgångssalong af stigar, vägar och afspärrande snår och myrar. Och i detta beckmörker — han hann inte tala till punkt innan Carl Göran var ur hörhåll.

Med tankfull min följde Einar Brutt Carl Görans resliga gestalt, som dök upp och försvann i det fladdrande lyktskenet, då han gick från grupp till grupp spörjande och sökande de försvunna.

— Det är fullkomligt oförklarligt, tänkte han. Om jag inte vore den till själ och kropp nästan förlamade människa jag är, om jag mäktade känna hvad han, denna nästan brutalt lifsfriske man, känner — inte hade jag stannat för att vakta på en hop dåraktiga människor som borde kunna svara för sig själfva — i stället för att följa henne. Vore jag en hel lefvande människa skulle jag inte sky något och det är väl därför ödet har slagit mig i bojor så som det brukar ske med dem man anser samhällsvådliga.

Och hans smala pianistfingrar skälfde då han riktade in batterikikaren i den breda ljusfloden, som nu ändtligen flöt jämn och klar. Efter en del sökande och pröfvande ljöd hans stämma hård och skarp som en stålbladad klinga.

— Major, batteriet eldberedt mot anvisadt mål!

Flygveckan.

DET HAR VARIT EN VECKA AF MINDRE VANlig spänning, den sistförflutna, inom våra flygintresserade kretsar, ty löjtnant Dahlbeck startade, som bekant, nyligen från Amager utanför Köpenhamn för att fågelvägen nå Stockholm inom 24 timmar. Hur hans djärfva flykt drabbats af det ena missödet efter det andra känna våra läsare nogsamt genom dagspressen, och ännu, när dessa rader skrifvas, har han ej hunnit Stockholms horisont, men väntas hvarje stund bli synlig öfver hufvudstaden. Under tiden ha stockholmarne njutit det storslagna skådespelet af en täflan i höjd- och tidflykt mellan kapten Sundstedt och friherre Cederström, hvarvid den förre med glans afgick som segrare. Han satte nämligen nytt skandinaviskt höjdrekord med 1,800 meter och nytt tidrekord med 2 tim. 30 minuter. Denna flygning torde ha varit en af de mest spännande som setts i Stockholm, och särskildt följdes kapten Sundstedts färd, som företrädesvis gick öfver själfva hufvudstaden, af tusen sinom tusendes intresserade ögon.

.....

— Beskjut målet!

Det dröjde kanske en sekund innan kapten Brutts hårda klara stämma åter hördes, ty midt i skottlinjen nere på Hedmyren fick han se några irrande mörka punkter som dock genast försvunno. — Där är de, tänkte han. En aning till tvekan och så ljöd hårdare än någonsin:

— Vänstra troppen från vänster eld! — 2,400, från vänster eld! — Öka 5, 2,600! Batteri från vänster skott! — skott! — skott! — skott, från vänster eld! — två lag eld!

Den mörka nattens blida stillhet splittrades och krossades af kanonernas öronbedöfvande, hisnande dån och projektilernas hvisslande blodisande sång — som upprepades med oändliga variationer af de böljande höjderna för att småningom händö i fjärran ödeland.

— Eld upphör!

Och en nästan beklämmande dof tystnad spred sig för några minuter ut öfver nejden.

Då hördes Lenahs käcka, pärlande skratt och Terrys muntra skall genom tystnaden. Inte en min ändrades i kapten Brutts stela ansikte. Han tog blott af sig mössan, torkade nervöst den höga kala pannan med en silkesnäsduk och, utan att ta blicken från batterikikaren, lät han åter den nervspännande hemska musiken börja.

— Hvar är far, ängslades Lenah, när kanonmusiken ändtligen stannade af på allvar. I det samma kom kapten Buhre och löjtnant Juncker, som båda hört Terrys skall, ut ur skogen från hvar sitt håll. Den brunstekte Juncker var alldeles blek och såg så ond ut då han gick fram till Lenah att hon nästan trodde att han tänkte ruska henne. — Kom nu inte och gräla, värjde hon, för då går jag genast och spatserar ut i skottlinjen igen. Carl Göran däremot stannade några minuter kvar i skuggan tills han fick bukt på sig själf men det skalf ännu kring munvinklarna då han kom fram och skämtsamt undrade om damerna fann det särskildt angenämt att gå omkring midt i skottlinjen. Ljust och trefligt var det förstås och projektilerna gå ju så högt. Men — men det hör inte så alldeles till undantagen att det kan bli en nedslagskrevad och det skulle ju möjligen kunna verka litet störande under en sådan där idyllisk promenad.

— Var inte ledsen, bad Lilly och räckte sonande fram sin vänstra obehandskade hand. Vi bar oss så dumt åt. Fruntimmer och konstnärsfolk borde nog inte släppas loss på sådant här. Jag är så rädd att vi hindrat Einar. Tänk om han nu får en misslyckad serie för vår skull — och majoren, honom törs jag inte se på en gång.

— Nå hvad det beträffar, så började Brutt skjutningen på sekunden, klar och säker som alltid, fast han strax förut sett er irra omkring i ljuset. Och jag, ja, jag hade gjort som han men med hvilket resultat det lämnar jag därhän. Men nu är ni väl alldeles dödströtta? Carl Göran såg forskande på Lilly och en svindlande känsla af lycka ilade igenom honom då han märkte hennes underbart strålande blick och såg det omedvetna leendet som lekte kring hennes nu så röda läppar.

— Ja, nog är vi trötta och det grundligt ändå, svarade Ellen Trana, och nog dröjer det innan Birger släpper ut mig på egen hand igen. Hädanefter kommer han nog att tjudra mig då han är daglöjtnant och icke kan ta hand om mig. I början var det ål rajt, som fiskar Jansson säger, men så kom vi till en rönn, och herr Tjärnman måste demonstrera för oss, hur vackert den tecknade sig mot dimman, nere vid mossen ni vet. Och just där är en hel knut med vägar och naturligtvis gick vi galet sedan. Det enda vi hade att rätta oss efter var att så snart vi hörde Terry plaska ner i en myr så gick vi åt motsatt håll och trasslade naturligtvis till det ändå värre.

Här ha vi ogärningsmannen, ropade löjtnant Juncker och kom släpande på den motsträfvige Nils Tjärnman. Nu var han deras fånge och han skulle släpas med ända hem till mässen, där det i kväll skulle statueras ett exempel, ett enastående exempel. Ty när Trana finge veta hur Nils irrat omkring med hans fru så — —

Sedan kapten Brutt gifvit några sista order till sitt batteri kom han fram och föreslog att de vilsegångna damerna, som nu måste vara dödströtta och inte ens hade färjan att tillgå så här dags, skulle sättas upp på hans föreställare och åka hem.

— Och jag som gaf mig oberiden ut för att följa damerna, mumlade Carl Göran.

— Kanske jag får stå till tjänst med Mumblin 'Mose, bjöd löjtnant Juncker. En liten plats kan väl alltid beredas äfven mig på någon af kapten Brutts föreställare.

Snart ringlade spann efter spann fram genom den tysta skogen i den mörka natten.

Längst i kön kom Nils Tjärnman melankoliskt traskande i sin uppknäppta varma ulster med den trötta Terry i hälarna. Han tänkte med sveda på att löjtnant Juncker i sista minuten lyckats få en plats på samma föreställare som den trollsjöögda Lenah och att Bengt von Buhre allt var bra långt bort från stridsskådeplatsen.

HEDVIG SVEDENBORG.

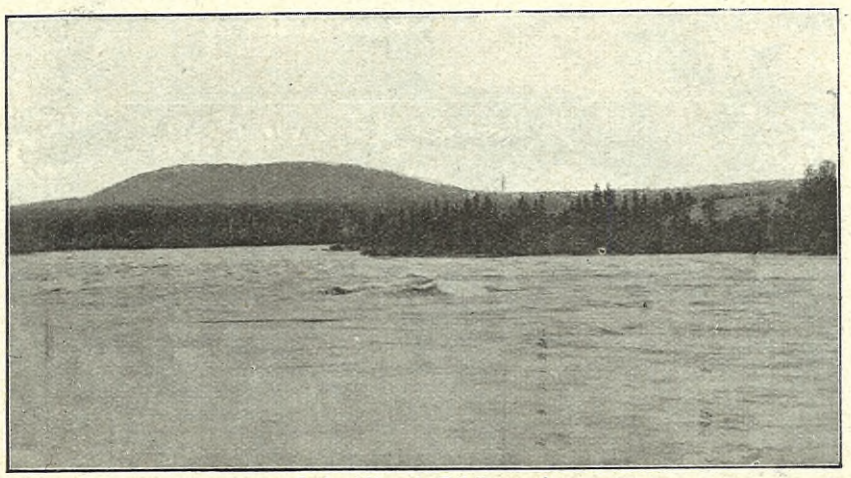

Lule älf och Rödberget.

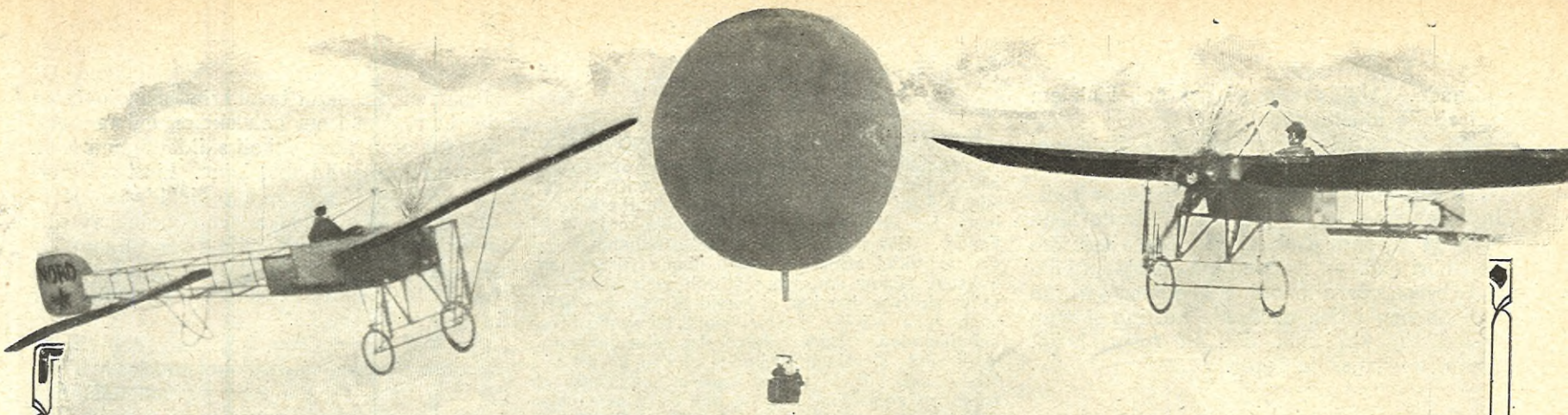

1. Från flygparketten på Ladugårdsgärdet. I rymden till vänster kapten Sundstedt på Nordstjärnan, i midten en af de täflande ballongerna, till höger frih. Cederström på sitt nya monoplan. 2. Kapten Sundstedt, segraren i söndagens täflingar. 3. Frih. Cederström och v. ordf. i Aeronautiska sällskapet professor Lundholm. 4. Cederström startar. 5. Ballongfararna erhålla order om flygmålet. 6. Löjtnant Dahlbeck startar för flygningen Köpenhamn—Stockholm.

Flygvecka

1

2

6

3

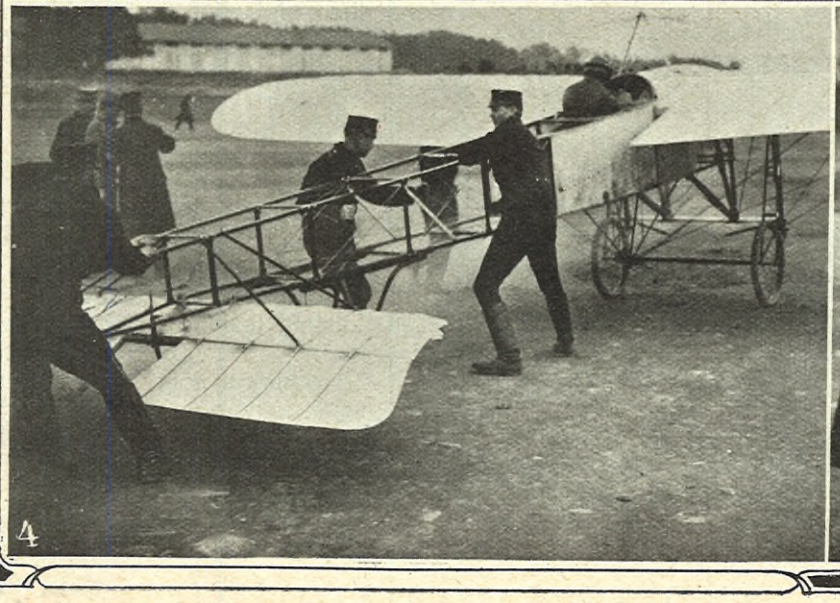
4

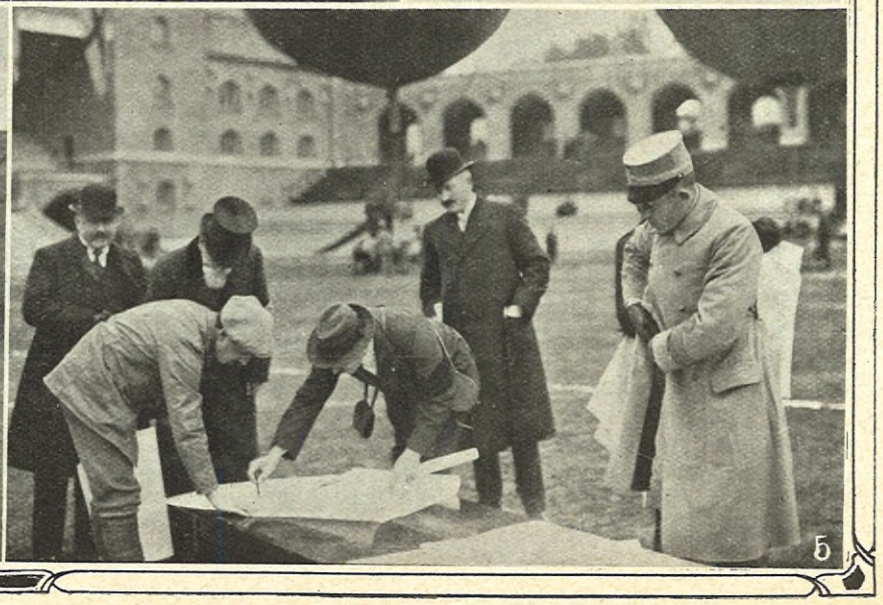
5

En minnes Utställning

REINH·NORSTEDT
OLJEMÅLNING AF E ÖSTERMAN

DET ÄR EN AFSLUtad lifsgärning, som möter besökaren uppe på Konstföreningens utställningslokal och som talar för sig själf utan kommentarier om den döde konstnär, som stod bakom verket. Reinhold Norstedt hörde i lifstiden icke till de konstnärer, om hvilka det talas oftast och mest, äfven om hans konstnärliga rykte var stadgadt inom fackkretsar, en stor del af publiken kanske kände blott hans namn. Det är att hoppas att de som älska djupt personlig och innerlig konst, äfven om den icke verkar med de brutala medel, som nu anses allena saliggörande, skola begagna detta sena tillfälle att å minnesutställningen å konstföreningens lokal göra Reinhold Norstedts bekantskap. Reinhold Norstedt var landskapsmålare af Fontainebleauskolan, en penselns lyriker, solnedgångens, den lätta skymningens, den nordiska sommarnattens målare. Jämföra vi hans dukar från 1870-talet med de sista af hans hand, skall man finna en utveckling som vittnar om lika mycken ärlig möda som självkritik. Luften börjar skimra allt mjukare på hans dukar, solen lyser öfver dem. Äfven om han sällan målar middagssolen, och då dämpad af trädens kronor, utan helst väljer kvällen eller den bleka natten, ljuset finnes alltid öfver hans dukar. Hans sista stora duk med strömmen och slottet lyser af ett intensivt ljus från en sol bakom horisonten, och slottets fasad har fått en underbar belysning. Af de prof på Reinhold Norstedts konst vi i dag meddela och som tydligtvis ge blott en svag föreställning om de verk, hvilkas styrka ligger i färgen, utgöres det ena af en bild från 90-talets Strandväg i Stockholm, där moderna Stockholmare torde få svårt att orientera sig. Det andra är en aftonstämning från Göteborg af synnerlig verkan. Reinhold Norstedt var en bland kännare synnerligen högt uppburen etsare och utställningen har också en kollektion af hans blad att uppvisa.

MOTIV FRÅN GÖTEBORG.

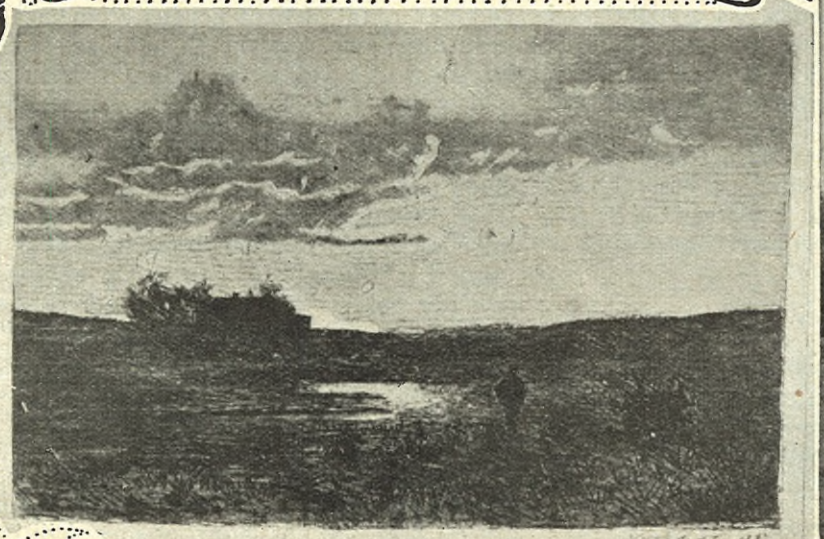

AFTONSTÄMNING.

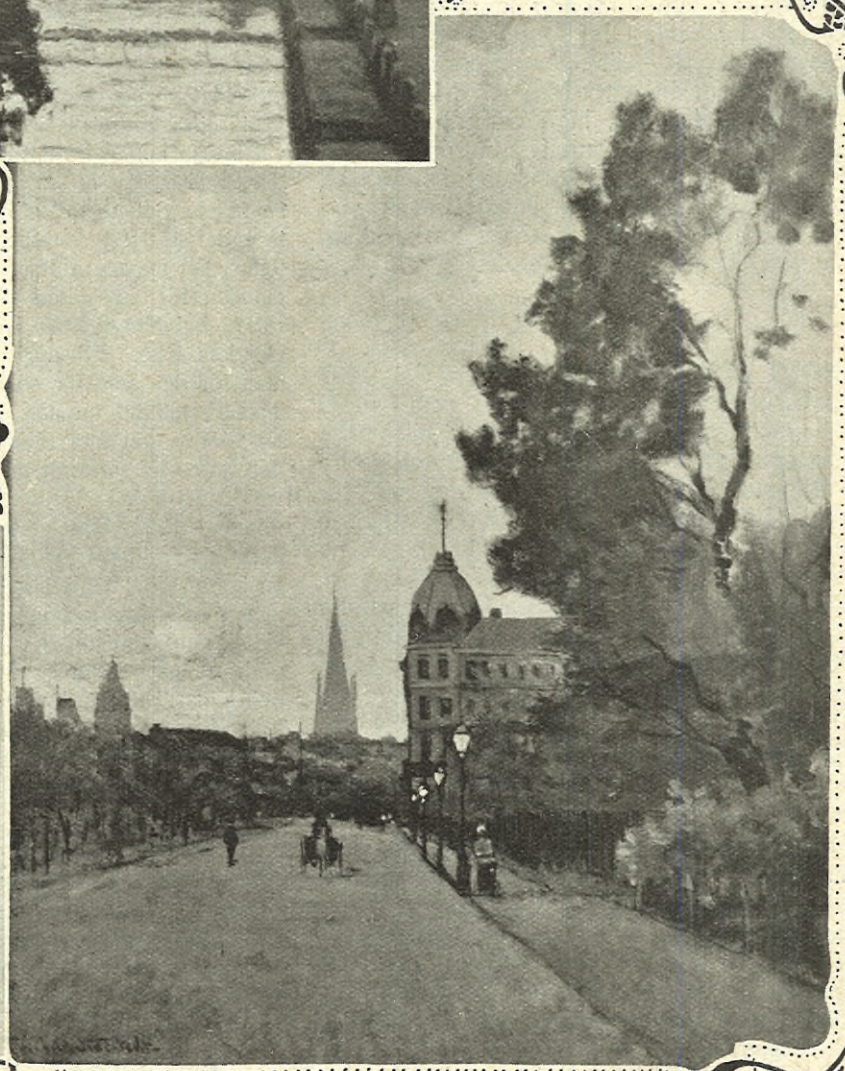

MOTIV FRÅN STRANDVÄGEN.

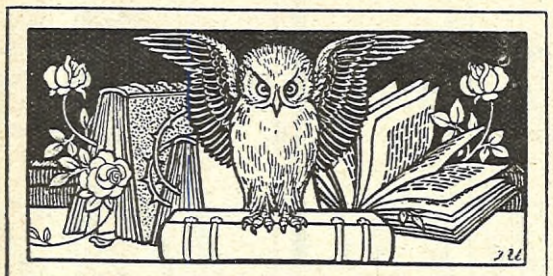

LITTERATUR

DEN AMERIKANSKA UPPLAGAN AF Johan Nordlings Beethovenroman är nu under titel The Moonlight Sonata (Quasi una fantasia) utkommen i Newyork hos den bekanta förlagsfirman Sturgis & Walton Company. Den förträffliga öfversättningen är verkställd af C. A. Bang, och den typografiskt lika vårdade som vackert inbundna volymen prydes af ett antal vällyckade illustrationer af den amerikanske konstnären Frank T. Merrill.

Den italienska öfversättningen af samma verk ingår för närvarande som följetong i den stora litterära Romatidskriften Nuova Antologia, i hvars två senaste häften de tjugu första kapitlen meddelas.

*

UTGIFNINGEN AF AUGUST STRINDbergs Samlade Skrifter har nu fortskridit så långt, att de trenne första delarna föreligga färdiga i häftesupplagan. Albert Bonniers förlag har nu äfven börjat utsända det stora verket i kompletta volymer. Den första delen "Ungdomsdramer" föreligger, och inom kort skola de närmaste delarna följa. Man får vid genomläsningen af dessa delar en klar bild af den unge Strindberg. Redan i ungdomsdramerna framträda de egenskaper som gjorde honom till stridsman och reformator — hans kärlek till det sköna — hans intresse för sina medmänniskors, de i lifvet mindre lyckligt lottades ställning — hans hat mot alla dogmer och fördomar inom kyrka och stat, och i Mäster Olof — det svenska dramats mästerverk — är det som om han gåfve oss en bild af sitt eget lifsöde. I tredje delen, I Vårbrytningen, ingå Strindbergs tidigaste noveller. — Denna fullständiga edition af Strindbergs skrifter kommer att blifva ett monumentalt verk, som icke bör saknas i något hem, där intresset för svensk odling och svenskt språk är lefvande.

*

KORT EFTER PONTUS WIKNERS DÖD utgaf fröken Elisabeth Kjellberg, som i lifvet stått den store sanningssökaren nära som förtrogen och vän, en varmhjärtad och varmt mottagen minnesteckning öfver den allt för tidigt bortgångne. En betydligt tillökad tredje upplaga af detta arbete föreligger nu sedan ett par månader åter i bokhandeln, och man måste på det lifligaste understödja författarinnans förhoppning, att den sällsynt rika och ljusa personlighet, som afspeglas på dessa blad, måtte ha något att säga och gifva äfven åt vår tids sökande och kämpande ungdom.

*

ETT ALLMÄNT MUSIKLEXIKON AF DOcenten i litteratur- och musikhistoria vid Lunds universitet d:r Tobias Norlind har börjat utgifvas från Wahlström och Widstrands förlag. Det skall omfatta ungefär 10 häften på 64 sidor à 90 öre, och att döma af det första häftet föreligger här ett verkligt erkännansvärdt försök att fylla en brist i vår facklitteratur och skänka den svenska allmänheten en fullt modern uppslagsbok på det musikteoretiska och musikhistoriska området. Vi anbefalla på det varmaste det gedigna verket till hvarje musikintresseradt hem.

Idun

Ett rop
ur annonsspalterna.

DET ÄR ALLOM BEKANT ATT IDUN är en förmedlare i stor stil mellan arbetsgifvare och arbetssökare, hufvudsakligen inom hemmets och skolans arbetsområden. Årligen bli i Idun synliga flere tusen platsannonser, och det är mycken arbetskraft som på det sättet placeras, som vi hoppas till hjälp och lättnad både för dem som besitta och behöfva den. Men under mångårigt arbete med denna platsförmedling har Iduns annonsafdelning vunnit erfarenhet om en för alla årgångar af annonsörer typisk brist på låt oss säga affärsmässighet, som gör att umgänget mellan arbetssökare och arbetsgifvare icke alltid blir så angenämt och förlöper så utan konflikter, som önskligt vore. Denna brist på affärsmässighet framträder vid utväxlingen af betygen. De platser som förmedlas af Idun tillhöra till 50 proc. kategorien hushållerskor, hjälpredor i hushåll och värdinnor. Och dessa platser äro af sådan art att rekommendationerna och icke minst fotografierna spela en mycket stor roll. Detsamma är förhållandet vid tillsättandet af barnfröknar, barnjungfrur, sjuksköterskor och sjukgymnaster som utgöra 20 proc., och lärarinnorna och guvernanterna, som äro andra 20 proc. Det borde, tycker man, säga sig själf, att en arbetsgifvare, som mottagit betyg och rekommendationer, som svar på en annons eller efter att med anledning af en annons ha gjort framställan därom, sänder dem tillbaka, väl vetande att ägarinnan kan behöfva dem för att söka en annan befattning. Mot denna enkla regel af hänsyn synda dock ofta arbetsgifvarna, som borde betänka, att just deras privilegierade ställning gent emot den, som söker arbete, förpliktar. Det är visserligen sant, att om alla arbetssökande utan undantag skickade bevittnade betygafskrifter, så skulle förlusten, när de genom arbetsgifvarnas likgiltighet förlora dem, icke vara så stor. Och man kan inte nog kraftigt uppmana sökande att alltid iakttaga denna försiktighet. Detta befriar naturligtvis inte arbetsgifvaren från att punktligt skicka betygen tillbaka. Men ofta händer att en liten oerfaren tös, trots allt skickar sina originalbetyg, kanske i tro att de skola göra bättre verkan, kanske emedan hon inte vill inviga någon i sitt förtroende så mycket som det behöfs för att få afskrifterna bevittnade. I så fall är det nästan oförlåtligt af den, som förtroendefullt fått betygen i händer att låta dem ligga eller makulera dem. Idun har ofta fått träda emellan för att hjälpa förtviflade arbetssökande att få betygen tillbaka, stundom har det lyckats, stundom icke. Ett porträtt är icke så omistligt men för den som får söka platser gång på gång innan resultatet uppnås, är det ganska kännbart att förlora det ena efter det andra, förutom att det inte är särskildt angenämt att veta sin bild spridd öfver hela landet.

Inom affärsvärlden torde väl svårigheter af detta slag sällan förekomma, och helt visst skulle en kontorschef få dåliga tankar om den sökande som sände sina originalbetyg, men han skulle likväl se noga till att de skickades tillbaka. Skola vi icke snart våga begära samma grad af takt och hänsyn hos de husmödrar, som tillika äro arbetsgifvare, och samma förutseende af en ung flicka, som söker plats som barnfröken som af en som söker plats på kontor?

.....

Göran Armsköld memoarer.
Af OSCAR WÅGMAN.

(Forts.)

DETTA VAR JU HUGNESAMmare än jag förhända haft anledning att vänta, ty på min Gretas godvillighet kunde jag ej tvifla, hvarför jag satte mig ned att vänta i godan ro och stor hoppfullhet; jag skulle dock snart få lära, att en människa alltid bör fröjda sig med bäfvan, och att ingen bör ropa hej, förrän man väl är öfver bäcken.

Fru Anna kom åter in i salen och ställde sig rakt framför mig; mig anade, att det varslade intet godt.

"I arge förförare och illfundige stryker," utlät hon sig, "jag har nu af min egen dotters mun förnummit bådas edra skalkstreck bakom min rygg; aldrig hade jag drömt, att en adelig jungfru skulle sig så djupt förnedra. Men det mån I veta, Göran Andersson, att förr såge jag min dotter ligga i sjön eller på båren blå och blek, än jag gåfve henne till äkta åt en vanbörding, en bondekläpp och en tjufskytt, som legat instängd i min rofkällare. Därmed hafven I fått ert besked och som jag tror, rent ut. Packen eder af från min gård, och dristen I vidare sätta edra fötter på min mark, så tussar jag hundarne på eder och låter drängarne basta er med hasselspön, så mycket I det veten. Se, på sådant sätt affärdar fru Anna Brömsdotter Bagge näsvisa och öfverdådiga kumpaner."

Detta var, som man plägar säga, ord och inga visor, men hvad stod mig åter att svara? Med skam och skada måste jag fara från Ed i stället för med ära och triumf såsom jag drömt mig. Julaftnarne på den gården voro mig inga lyckobringande dagar.

Härmed var likväl måttet af min förtret ingalunda uppfylldt. Medan hon var ute, hade den illfundiga käringen — om det anstår mig att kalla henne så, hvilket det näppeligen gör —, gifvit befallning att låta tjärstryka min vackra, hvita Spring-opp med svarta ränder, så att han liknade ett spöke, och jag vid hemfärden vardt till spe och åtlöje för alla mötande, och människorna rusade ut ur stugorna att beskåda min hånfulla återfärd. Detta var värre än att kallas vanbörding och stryker. Men hvad ville jag göra? Trycka ned hatten öfver ögonen och spränga fram i sporrsträck för att göra pinan kort, det var allt.

4.

Slik ömkelig friarefärd låg mig förstås hårdt på sinnet, men hade fru Anna tänkt, att hon så bränt mig på näsan, att jag ej mer vågade rikta den åt hennes stuguknut, så irrade hon sig. Jag var en för disciplinerad krigsman för att gifva tappt, emedan mig gått emot i en skärmytsel, och motståndet endast lände mig till eggelse. Min Greta skulle jag hafva om så 7,000 moskoviter stode mig i vägen.

Så mycket kände jag af krigets strategia, att när en storm blifvit afslagen, vänder sig en god fältöfverste till en reguljär belägring, och där våld ej något mäktar, där får man skrida till list, hvartill hörer espioner eller spejare. Genom bondens hustru i Oppeby kom jag till tals med Gunnil, som förr varit piga på Ed men nu var torparhustru och ofta gick till hjälp hos fru Anna; henne, Gunnil, fick jag med goda ord och sköna gåfvor på min sida, så att hon smusslade till min jungfru ett bref och bar mig svar igen. Väl hun-

drade gånger har jag stafvat mig igenom detta svaret, så att jag kan det ord för ord utantill, ändock det brändes, när lilla stufvan på Ekäng afbrann för fem år sedan.

"Den stora vedervärdighet jag utstått, sedan min Görans sista uppträdande på Ed," skref Greta, "kan intet komma mig att förgäta min vän, den jag i tre långa år varit trogen, ej heller de ljufliga stunder vi med hvarannan njutit i Sånna behageliga lunder och ekbackar. Hur hårdeliga än fru moder går mig på att slå min Göran ur hågen för ett förnämligare gifte, så går jag aldrig in därpå om än tusende Baggar och Stjernbjelkar, i kjortlar eller kyller, mig trugade, ty min Göran skall förnimma, att min farbroder Gösta är i det stycket intet en bit bättre än fru moder utan hälften värre. Jag vill intet fördölja, huru de mig stackare maltraiterl. Som en fånge hålla de mig, så att jag intet får titta utom gårdsgrinden utan att en fångvaktare traskar mig i hälarne och i fjorton dagar satt jag instängder i en loftskammare samt fick föga till lifs så af vått som torrt; hade det inte varit för den risque, att jag kunnat bryta halsen, hade jag helt visst hoppat ut genom gluggen. Hvad värst grämer mig är, att fru moder tagit och kastat i sjön det önseguld och det hänget med pärlor, hvilket jag till kärlekspant af min älskade Göran undfått, därvid hon sade att 'förr skall detta komma igen ur hafsens djup, än du får den där sällen Göran Andersson'. Intet under sker nog i våra dagar, men så mycket har jag ärft af fru moders kynne, att intet böja de mig som en vidja, om de så bränna mig öfver sakta eld; min vän blifver jag trogen så länge anden är i min kropp. Men nu beder jag min Göran intet företaga, som kan göra mitt trångmål ännu trängre än det är, utan låta stormen lägga sig och se tiden an, vetandes att Gud kan allting förvandla, och är det min tro, att vi en gång få bo och bygga tillsamman i allsköns ljuflighet, huru än illvilliga människor spjärna emot som istadiga fålar. Allenast bida och var vid godt mod! Intet mala de mig i smulor, huru kvarnen än dagligdags går och gnäller."

Med hvad hjärtans både sorg och glädje jag läste ett sådant bref, föreställer sig nog hvar människa, som ej har en sten i bröstet. Hårdt var mig att intet få företaga utan allenast bida, men mot Gretas förbud var intet godt att bryta. Därför var mig rätt så välkommet min höfvitsmans, De la Villés, enträgna maning att ofördröjligen sluta mig till häreu som skulle till Rysland att undsätta herr Jakob De la Gardie.

Med nämnde fältherre tågade jag 1610 långt in i moskoviternas land, men fick vid en by som het Klusina en kula i bröstet, så att jag måste resa till Viborg att ligga under sårläkare i mer än tre månader, hvarefter jag for hem till Ekäng helt återställd.

Jag hade intet varit hemma många dagar, förrän jag förnam ryktet, att min Greta vore bortlofvad till en väldig herre från Västergyllen, fru Annas hemtrakt; han hette Ulflo. Jag ville ej tro därpå, förrän Gunnil betygade sanningen, men hon hade själf hört Greta säga till sin farbroder, att hellre finge de steka henne på glöd, än hon sade ja i brudstolen.

Tre dagar före jul kom Gunnils man till Ekäng med ett papper, hvarå stod skrifvet: "Malin Sture kommer till julottan i Sunds kyrka och väntar Erik Stenbock. Nu eller aldrig!" Nog visste jag, hvilken hand som hållit fjädern äfven fast namnet ej stod underskrifvet, men dess mer brydde mig innehållet, det jag intet förmådde utgrunda. Först dagen därpå vardt det mig klart, då

Anna Backlund foto.

Göteborgs "Myror" jubilera.

FÖRLIDEN SÖNDAG FIRADE barnavårdssällskapet Myrorna i Göteborg sitt 20-års jubileum Festen firades å Solbacken, Myrornas barnhem N:o 1, numera beläget vid Härryda. Därvid aftäcktes en oljefärgstafla af fru Carin Nordgren, sällskapets numera aflidna stiftarinna. Myrornas ordförande, fru Frigga Carlberg, erinrade om den blygsamma begynnelsen af företaget, då år 1892 ett hem öppnades för två syskonpar. Så småningom har det ena hemmet efter det andra genom intresserade personers frikostighet vuxit upp, så att antalet nu är sju. Myrorna voro föregångare här i landet med de små barnhemmen, 10 barn i hvarje var deras princip. Exemplet har nu vunnit gillande och efterföljd på många håll.

Den bild vi meddela är tagen jubileumsdagen. I midten sitter fru Frigga Carlberg, Myrornas ordförande, som varit med i arbetet från dess början och nedlägger ett stort och uppoffrande arbete för barnens väl. Till höger om henne fru Gertrud Gallander, Solbackens inspektris, och till vänster står fru Anna Almén, hemmets föreståndarinna. Den unga flickan längst till vänster är "stora syster Inga", en af de små flickor som först intogos å hemmet och nu anställd som biträde där.

.....

jag betänkte, huru herr Erik för tjugo år sedan förde Malin Sture bort från Hörningsholm och tog henne till hustru, alldeles mot hennes moders vilja, hvilken historia vardt kunnig öfver allt Sveriges rike och ännu ofta förtäljdes vid vinterbrasorna.

Hvad jag nu fick i sinnet uppenbarade jag för ingen utom för fru Kirstin. I förstone skakade hon på hufvudet, men sade till sist: "Nöd bryter lag, och intet skall mitt bistånd fattas, hvar det så tarfvas."

Tidigt om juldagsnatten, men först sedan julmässan begynt, var jag vid Sunds kyrka med min lättaste släde och min snabbaste trafvare, lät drängen hålla strax vid kyrkdörren men gick själf in att spana efter min utvalda. Utan att väcka uppseende trängde jag mig varsamt fram bland den täta hopen på kyrkgången, tills jag fick i sikte de förnäma bänkarna i koret; där satt å manssidan Gösta Stjernbjelke rödbrusig och liksom nickande amen till allt prästen talade, ehuru det väl mest var juloset och sömnen, som rörde hans hufvud; midtemot å kvinnosidan syntes fru Anna rak och stolt som en grefvinna och bredvid henne min Greta, som liknade en ängel, där ljusskenet flöt samman öfver hennes hufvud likt en gloria; hon var iklädd en ljusgrå hufva kantad med mård och en likadan kåpa. Sedan jag sett hvad jag ville, makade jag mig ut att vänta vid släden, tills mässan lyktat.

När folket började strömma ut, förfogade jag mig in i vapenhuset för att möta min käresta. Därinne var trångt och mörkt, men med ens fick jag syn på Gretas ljusa hufva och kåpa, trängde mig fram och lyfte henne på mina armar för att bära henne ut i släden, kastandes undan alla, som voro i vägen. I förstone teg hon som muren, men med ens begynte hon gasta och skrika: hjälp! hjälp!, så att det ekade i väggarne, allt folket häpnade och stirrade på mig, den där det likväl för mörkrets skull ej var lätt att känna igen. Då förstod jag, att jag i hettan och hastigheten farit vill och fått intet Greta utan en främmande i mina armar. Hvad som var att göra visste jag intet, var äfven så virrig i hufvudet, att jag icke mäktade tänka något redigt, utan kastade ifrån mig kvinnan jag bar midt i hopen och rusade ut. Allt var förloradt, allt var förbi, det var det enda som kom mig före. Jag visste intet, om jag skulle slita mitt hår eller rusa in i kyrkan och midt i allas åsyn röfva bort min käresta, om hon där befann sig, då jag tätt invid hörde mitt namn sakta ropas och såg Greta sitta i släden — i tumultet hade hon smugit sig ut obemärkt af mig. Lämnandes drängen åt hans öde kastade jag mig upp till Gretas sida, piskade hästen, och så bar det af i rykande fart uppåt Asbyhållet. Många ord växlade vi intet, ty för oss båda stod det klart, att vi med hast måste komma undan; alltför fort vågade jag dock ej köra, ty vägen vi hade att färdas var lång nog och bar i förstone mestadels uppför, så att hästen intet fick för mycket tröttas. Någon stund kunde vi höra larm och skrik nere vid kyrkan och förstodo grant hvad det betydde, men lämnade det snart bakom oss. Komna uppåt Asbygårdarne märkte vi hofslag bakom oss, som det tycktes af tre hästar, och nu var det tydligt, att man följde oss efter. Ehuru jag körde allt hvad tygen höllo, närmade de sig, ty en ryttare far ju alltid lättare fram helst här uppe på åsen, där det var litet menföre. När vi svängde in i Norrbyskogen, voro de så nära, att jag kände igen rösten som ropade: "stanna, du lede kvinnoröfvare!" — det var Gösta Stjernbjelkes röst. Ogonskenligt var nu, att jag intet skulle blifva mästare i kapplöpningen, och intet kunde jag draga blankt mot Gretas faderbroder, om jag annars intet räddes att möta mig med två på en gång. För första gången talade Greta och hviskade, i det hon hårdt grep om min arm: "De skola visst taga oss." Men det skulle de intet, jag hade i ögonblicket fattat mitt beslut och uppfunnit en plan till räddning. Inne i skogen mellan klipporna var det mycket mörkt och ryttarne — de voro nu blott två, den tredje hade väl tröttnat — måste såsom mindre vägkunniga sakta farten, medan jag, som kände hvar sten, emedan jag där hundrade gånger farit fram, körde allt fortare, tills jag nådde bäckbron vid Renavad. Där svängde jag upp med släden bakom skvaltkvarnen, tog ett rep ur släden — ett sådant förde jag alltid med, helst när det gällde att fara öfver is och möjligen komma i en vak — samt sprang ned till bron, där jag spände repet alnshögt öfver vägen fästadt mellan två furor. Försprånget jag vunnit var ej längre, än att jag knappt hade kastat mig in i småskogen vid vägkanten, innan Gösta och hans dräng kommo som stormvindar sättandes utför den branta backen. Repet sågo de intet i mörkret och hastigheten, och plask! så lågo där hästar och ryttare i en hög, fnysande, ylande, svärjande och klagande.

(Forts.)

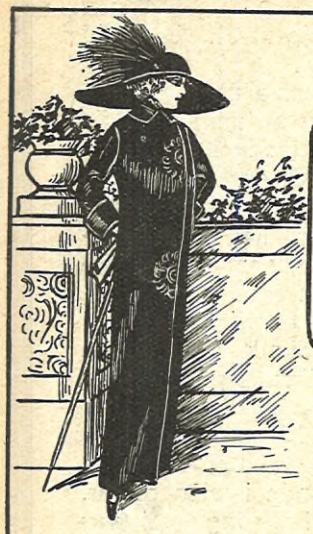

Wettergren's
KAPPOR & KOSTYMER

OMSORGSFULLASTE ARBETE.
STILFULLA MODELLER.
ERHÅLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser
hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Patent. **Hafregryn** och **Hafremjöl**

Gyllenhammars

Vill ni bli fri från reumatism och gikt! Använd **GYLLENHAMMARS patenterade Hafregryn och Hafremjöl.** Ge hälsa och kraft-r!
Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN—SUNDSTRAND.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 20—26 OKT. 1912.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; laxrulader med skarpsås; mjölk; kaffe eller te med korintkaka. Middag: Buljong med oststänger; hummer (au naturel) med kokt majonnäs; stekt hare med brynt potatis och salader; valnötstårta.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; salade russe (rester från söndag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttkroketter med champinjonsås; vinsoppa med skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; kotletter af kalfkyl med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Selleripuré; kokt torsk med senapssås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; stekta ägg med ansjovis; kaffe eller te. Middag: Späckad kalflefver med potatis; körsbärskompott med vispad grädde och spritskransar.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; marinerade lammkotletter med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärter med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; pannstekt sill med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Sjömansbiff à la Juno; äpplen med maräng.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord: pytt i panna; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med jordärtskockor och stekt bröd; kokt fläskkorf med potatismos.

RECEPT:

Laxrulader (f. 6 pers.). 6 hg. salt lax, 8 dcl. mjölk, 2 rödbetor.

Till beredning: Skarpsås, 3 hårdkokta ägg, 1 saladshufvud.

Beredning: Laxen skäres i tunna skifvor som läggas i mjölk under 6 tim. De inklappas därefter i en duk. Rödbetorna skäras i tjocka strimlor. Laxskifvorna rullas ihop med en rödbetsstrimla i hvarje. Ruladerna ställas på ett aflångt fat, skarpsåsen hälles öfver och anrättningen garneras med de hårdkokta äggen, skurna i klyftor samt grönsalad. Serveras som frukosträtt.

Hummer (au naturel). Hummern är färsk, då stjärten bibehåller sin fulla spänstighet och klorna äro rörliga. Den slätaste och tyngsta är bäst. Hanarna föredragas vanligen framför honorna och kännas igen därpå att de två öfversta stjärtfenorna äro gröfre och styfvare än honornas. Honorna användas mest till såser och garnering för rommens skull. — Till en hummer på 4—5 hg. uppkokas $2^1/_2$ lit. vatten med 1 hg. groft salt, hummern lägges ner med hufvudet före — den dör då genast — och får koka 15—20 min. Hummern blir hård i köttet om den får koka för länge. Den får ligga på rygg att kallna och klyfves strax innan den skall serveras i tvenne halfvor, klorna krossas försiktigt, tarmen och magsäcken, som har sin plats vid hufvudet, borttagas. Hummern upplägges på fat, garneras med grönsalad eller persilja och serveras med olja, ättika och peppar. — Hummer användes äfven till majonnäs, salad, à-la-daube, gratin, pastejer, krustader, kroketter, sås m. m.

Kokt majonnäs (f. 6—9 pers.). $1^1/_2$ msk. smör (30 gr.), 3 msk. mjöl (30 gr.), $^1/_4$ tsk. vinäger, 2 msk. fin matolja, 1 msk. citronsaft, 1 dcl. tjock grädde, 2 tsk. salt, $^1/_2$ tsk. socker, $^1/_4$ tsk. hvitpeppar.

Beredning: Smör, mjöl och senap fräsas 2 min., vattnet spädes på litet i sänder, och såsen får koka under rörning 10 min. Den upphälles och röres tills den är afsvalnad, då äggulorna, en i sänder, iröras och såsen arbetas med slef omkr. $^1/_2$ tim., under det att vinägern, matoljan och citronsaften tillsättas, litet i sänder, under jämn rörning. Den till hårdt skum slagna grädden röres i och såsen afsmakas noga med kryddorna. Denna sås användes i stället för äkta majonnäs för dem som ej föredraga matolja.

Stekt hare (f. 6—8 pers.). 1 oflådd hare på $3^1/_2$ kg. (2 lit. skummjölk), 2 hg. späck, 2 tsk. salt (10 gr.), $^1/_4$ tsk. hvitpeppar, 4 msk. smör, (80 gr.), 2 dcl. buljong, 5 dcl. grädde eller mjölk.

Beredning: Harar böra ej väga mer än som ofvan är nämndt, ty mycket stora äro vanligen gamla., grofva och sega i köttet. Haren bör hänga 3—6 dagar, allt efter årstiden för att bli mör. Den flås, hufvud, lår och bogar afskäras, hvarefter haren läggs på ryggen och refbenen afhuggas ända in till filéerna. Den sköljes ytterst noga samt torkas, alla hinnor lossas med en hvass knif och afdragas, utan att köttet skadas. — Om så önskas, lägges haren därefter i mjölk och får stå till följande dag, då den upptages och inklappas väl i en duk. — Ryggraden och låren knäckas på inre sidan för att underlätta förskärningen. Haren späckas på rygg, lår och bogar med fina späckstrimlor, doppade i en blandning af saltet och hvitpeppar. Smöret brynes i en stekgryta, rygg, lår och bogar läggas i med de köttiga sidorna ned, brynas vackert på båda sidor, spädas först med den kokande buljongen, därefter med grädden och få sakta steka med tätt slutet lock, tills de äro möra, eller omkr. $1^1/_2$ tim. Haren skäres i vackra bitar, lägges upp på varmt fat, garneras med brynt potatis, salad eller persilja, serveras med afredd sås, tillsatt med 1 msk. vinbärsgelé samt med grönsalad och syrliga salader.

Kokt torsk (f. 6 pers.) 1 torsk på omkr. $1^1/_4$ kg., $^1/_2$ msk. ättika, $2^1/_2$ msk. salt (43 gr.).

Beredning: Torsken bestrykes med ättika och skrapas väl från stjärten uppåt. Den rensas, sköljes mycket väl och torkas. Rommen och lefvern tillvaratagas, kokas för sig i saltadt vatten och användas till garnering af fisken. Hufvudet, från hvilket gälarna borttagits, skäres af jämte stjärten, emedan de lätt falla sönder vid kokningen. De kunna kokas för sig och användas som garnityr eller griljeras och stekas. På den tjockaste delen af fisken göres tre skåror på hvarje sida, fisken ingnides med saltet och får ligga ett par tim. Den kokas därefter och fordrar stor uppmärksamhet vid kokningen, som försiggår på 10—15 min. Upplägges på varmt fat med sil, garneras med lefvern och rommen, skuren i skifvor samt med persilja och små potatisar. Serveras med smält smör och hackade ägg eller skarpsås eller ock med kräftsås.

Selleripuré (f. 6 pers.) 2 sellerier, 3 msk. smör (60 gr.), 2 lit. efterbuljong, 4 msk. mjöl (40 gr.), salt, cayenne, 2—3 äggulor, 2—3 msk. scherry.

Beredning: Sellerierna sköljas, skalas och skäres i små bitar. — Ett halft selleri fråntages och skäres i tärningar, hvilka kokas i saltadt vatten och serveras i soppan. — De i små bitar skurna sellerierna brynas i hälften af smöret, 1 lit. af den kokande buljongen spädes på och får koka tills bitarna äro riktigt mjuka, då de passeras. Resten af smöret fräses med mjölet 2 min., purén och återstoden af buljongen spädas på och soppan får koka 5 min. Den afsmakas med kryddorna. Äggulorna och grädden vispas upp i soppskålen, purén hälles i under vispning och serveras med rostadt bröd.

Äpplen med maräng (f. 6 pers.). 10—12 lösa, syrliga äpplen, 2 msk. smör (40 gr.), $1^1/_2$—2 dcl. strösocker (128—170 gr.).

Till formen: $^1/_2$ msk. smör (10 gr.).

Maräng massa: 3 ägghvitor, 105 gr. florsocker.

Beredning: Äpplena sköljas, torkas, skalas, skäras i tunna skifvor eller tärningar och befrias från kärnhusen. Smöret smältes i en kastrull, äppelskifvorna iläggas tillika med sockret och skakas öfver elden, tills de äro fullkomligt lösa. De läggas då i en smord, eldfast form och få kallna.

Till maräng massan vispas ägghvitorna till hårdt skum, florsockret, som bör vara siktadt, nedröres litet i sänder i ägghviteskummet, och hälften af massan bredes öfver äpplena. Resten af maräng massan spritsas genom garneringstratt i sneda rutor öfver marängen. Anrättningen gräddas i svag ugnsvärme, tills marängen är halftorr och har ljusgul färg. Den uttages då, får afsvalna och garneras därefter i hvarje ruta med äppel- eller röd vinbärsgelé. Serveras med vispad grädde.

Potatismos (f. 6 pers.). $1^1/_2$ lit. potatis, vatten, salt, 2 msk. smör (40 gr.), 2—$2^1/_2$ dcl. kokande mjölk.

Beredning: Potatisen sköljes, borstas, skalas tunt och kokas. Vattnet afhälles väl och potatisen drifves genom purépress eller röres med gaffel till mos. Det kalla smöret tillsättes genast under flitig rörning och därefter den kokande mjölken, litet i sänder. Moset afsmakas med salt samt litet socker, om så önskas. Potatismos bör serveras genast det är tillagadt, får det stå länge blir det segt och klibbigt.

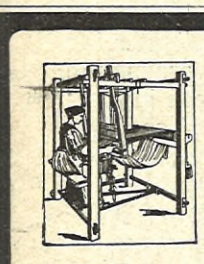

Schweizer Siden
tullfritt till bostaden

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt och kulört: **Taffetas, Changeants, Façonnés, Crêpe de Chine, Duchesse, Ecossais, Eolienne, Mousseline,** 120 cm. bredt, från 95 öre metern. **Sammet** och **Plysch** till klädningar och blusar o. s. v. såväl som **blusar** och **rober med äkta Schweizer-broderier** i batist, ylle, lärft och siden.
Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger **direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden.**
Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz)
Sidentygs-Export. — Kungl. Hofl.

N. K:s Promenaddräkt

för större flickor,
modell Vera, af helylle melerade tyger

ålder	13	14	15
Kr.	27.50	29.–	30.50

N. K:s Skolkavaj
af blå helylle prima cheviot,
vadd. foder

ålder	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Kr.	16.–	16.75	17.50	18.25	19.–	19.75	20.50	21.25	22.–

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,
STUREPLAN, STOCKHOLM.

DE BILDADE HEMMENS
utsökta frukostdryck:
Van Houtens Cacao
SPORTSMANNENS,
barnens, de gamlas dryck
par excellence.

Försvunnen inom kort är inflammation i hals och mun äfvensom dålig smak och andedräkt om ni alltid använder F. Paulis Azymol. Läkare förorda F. Paulis Azymol.

Vinterkylan kommer. Se därför till att Ni i god tid förser Eder med en bra kamin, som för en rimlig kostnad skänker Eder värme och trefnad i hemmet.

Husqvarna Mikadokaminer

äro billiga att anskaffa, billiga att elda och lätta att sköta samt gifva behaglig, reglerbar värme.
Köp därför en sådan!
Priskurant på begäran gratis. Försäljas i alla välsorterade järnaffärer.

ORIGINAL SINGER SYMASKINER

Världsberömda
SINGER C:i
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filialer
på alla större platser

Btabl. 1866.

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.
Hygienkontrollant:
Dr G. Hjort
af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.

Fyrtornets KAVIAR

Årets inläggning utkommen och utmärker sig för sin friska, aptitretande smak.
Se noga till att Ni får af märket "Fyrtornet".
Erkändt högsta kvalitéer inom hela konservindustrien.

Parfumerie VIOLA Göteborg.

VIODOL-TVÅLEN är genom sin ypperliga sammansättning af de finaste ingredienser en verklig skönhetstvål.

Lejon Vantar och Strumpor.

INREG. VARUMÄRKE

PRIMA KVALITÉ! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÅENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS – MANUFAKTUR – & KORTVARUAFFÄRER.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 42.

HVAD ÄR GALET PÅ NEDANSTÅENDE TECKNINGAR?

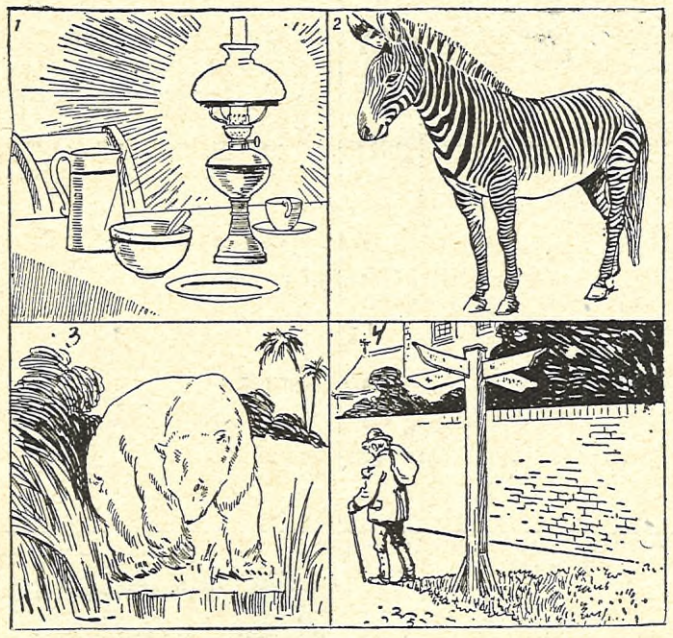

Lösning insändes, undertecknad med namn och adress, till Red. af Idun senast den 3 november 1912. Å kuvertet bör angifvas pristäfling n:r 42.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris:

1:sta pris: en försilfrad bägare eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 38.

ETT

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen. Första priset: Gerda K., Tierp. Andra priset: Fru Erica Hultgren, Björnlunda.

ALLA SNÄLLA BARN

VÄLSMAKANDE

NÄRANDE....

FÅ MORGON OCH AFTON

THULE-CACAO

TIDSFÖRDRIF.

RÄKNEUPPGIFT.

Mor, dotter och dotterdotter äro tillsammans 110 år. Om 15 år blir modern 3 gånger så gammal som dotterdottern, och om 20 år blir dottern dubbelt så gammal som dotterdottern. Huru gamla äro de nu?

KORTKVADRAT.

Man tar följande spelkort:

spader 5, 6, 7 och 8,
klöfver 5, 6, 7 och 8,
hjärter 5, 6, 7 och 8,
ruter 5, 6, 7 och 8,

och placerar dem rektangulärt så, att man dels räknar 4 i hvarje rad, dels tillser att hvarje färg är representerad i hvar rad och i båda diagonalerna och dels slutligen att summan af ögonen horisontalt, vertikalt och diagonalt blir 26.

G. K.

LOGOGRYF.

Mina damer! För en kvinna
Är mitt hela nyttig sak,
Och på er man kan det finna
Stundom både fram och bak.

Utaf ordets åtta delar
Kan ni bilda om ni vill:
Hvad man är, då pengar felar;
Hvad vi bruka vagnar till;
Hvad ni sprungo, om ni minnas
Uti edra barndomsår;
Hvad på tändstickslådan finnes;
Vattendrag som framåt går;
Det en fiskare hörs önska;
Hvad en vågrät yta är;
Ett af träden som här grönska;
Det som munken vanligt bär;
Hvad på ett par »onämnbara»
Ni, ifall ni vill, kan se;
Det som »lilla söta rara,
Snälla mamma» er plär ge;
Hvad ibland ni kan få spisa;
Det en skräddare bör ha;
Hvad en tiggarrock kan visa;
Hvad på banken man kan ta;
En bland fiskar smal och lång.
Här jag slutar denna gång.

CHARAD.

Mitt första man säger
Om den som mycket äger.
Trist och ödsligt är mitt andra
Där du allena ej vill vandra.
Tag mitt tredje, ett ord behändigt,
Så slipper du säga titeln beständigt.
Mitt hela är ljufligt, hvar helst man det finner;
Sällan en dödlig det målet dock hinner.

GISSA DEN SOM KAN!

Det är ett ting som ingenting är
Och dock vi det ge ett namn;
Ibland är det långt, ibland är det kort,
Är med på vår väg, är med i vår sport.
Det finnes på sjö och på land.

METAMORFOS.

O, ett öde! Karl springer.

Ofvanstående 19 bokstäfver rätt omflyttade bilda titeln på en högre ämbetsman.

J. W. B.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 41.

GEOGRAFISKA IFYLLNINGSUPPGIFTEN: 1) Alicante, 2) Jokohama, 3) Ryssland, 4) Saloniki, 5) Asturien, 6) Grekland, 7) Slagelse, 8) Sibirien, 9) Värmland, 10) Edinburg, 11) Odensala, 12) Bretagne, 13) Brindisi, 14) Karlberg, 15) Richmond, 16) Kramfors, 17) Nyköping. X-raden: Emanuel Svedenborg.

CHARADEN: Kras-se.

ETT DOLDT ORDSPRÅK: ElleN IngeborG HonorinE TorborG EinaR SeT YngvaR KunigundA.

RÄKNEUPPGIFTEN: A. var 28 år och B. 21 år.

SVAR

Å den senast införda serien frågor följa här nedan svar, och har redaktionen insett, att det utfästa priset 10 kr. denna gång bör tilldelas signaturen Femina, hvadan innehafvaren af denna signatur behagade anmäla sig å vår byrå för beloppets utbekommande.

N:r 226. I Grenna och på Visingsö växa valnötsträd. Säkerligen kan ni genom en trädgårdsmästare där få köpa valnötsskal. Skrif till »Carlssons trädgårdar», Grenna.

Heid Verle.

— Gröna valnötsskal torde ni med lätthet kunna erhålla från Skåne, där valnötsträd ej äro sällsynta. Skrif t. ex. till blomsterhandeln »Karlshälla» i Engelholm och bed dess innehafvare anskaffa och tillsända eder det begärda.

Femina.

N:r 227. Studera Iduns kokbok. Säkert finner ni där recept på det omfrågade.

Ebon.

— Till ett ankare å 35 liter tages 15 kg. äpple — fasta och syrliga — stjälkar och blomfnas borttagas, men skalen ej — sönderkrossas och läggas i balja eller annat träkärl och 20 lit. kokt kallt vatten påspädes.

FÖRTJUSNING

hos alla väcker vårt enastående täckra sortiment af Kontinentens senaste nyheter i

SIDEN.

Besök vår utställning eller tillskrif oss så sända vi franko och

GRATIS

vår stora profkollektion af de mest utsökta, eleganta mönstren!

BRUNKEBERGS MANUFAKTURMAGASIN
BRUNKEBERGSTORG 24. STOCKHOLM.
Allm. Tel. 5840 Rikstel. 735

"Hvilken människa" vill ej äga en vacker hy? Detta erhålles säkrast genom att dagligen tvätta sig med F. Paulis Ovicula (ägg) tvål. Genom sin öfverlägsna kosmetiska sammansättning är F. Paulis Ovicula tvål nutidens yppersta toilettvål.

Den ömtåligaste mage för drager med lätthet och tillgodogör sig Vasens (f. d. Nordstjärnans) svenska järnpreparat "Ferrol". Därför verksammast vid blodbrist och allmän svaghet. På alla apotek till 2 kr. fl.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 30 september 1912.

Tillgångar:		*Skulder:*	
Kassabehållning	1,663,675:61	Aktiekapital	15,000,000:—
Obligationer	8,281,550:—	Reservfond	4,700,000:—
Fastigheter o. Inventarier	4,907,908:42	Dispositionsfond	200,000:—
Reverser med hypotek af diverse	51,716,899:70	Pensionsfond	141,910:53
Växlar	30,139,993:34	Depositions- & Kapitalr.	53,907,261:87
Kreditiv- o. Kontokurant-räkningar	14,793,198:58	Sparkasseräkning	22,870,610:89
Hos inhemska banker	226,990:39	Upp- & Afskrifnings- o. Kontokuranträkn.	8,669,751:96
» utländska banker	954,525:87	Postremissväxelräkn.	1,201,113:23
Å andra räkningar	2,437,445:11	Till inhemska banker	1,649,518:76
		» utländska banker	915,818:97
		Å andra räkningar	5,866,200:81
Kronor	115,122,187:02	Kronor	115,122,187:02

Kathreiner. Äkta en = dast i plomberade paket med prelaten Kneipps bild; aldrig i lös vikt.

Svensk tillverkning.

Ett komfortabelt inredt badrum och kök ökar hemmets trefnad.

De nyaste, modernaste och i sanitärt hänseende mest fulländade installationsartiklar såsom: **Badkar, Badugnar, Badbatterier, Duschapparater, Tvättställ, Vaskar, Slasktrattar, Vattenklosetter, Pissoirer** etc., samt **Väggplattor** af porslin och emaljerad zinkplåt erhållas från oss genom alla entreprenörfirmor.

A.-B. Wilh. Sonesson & C:o, Malmö.

Afdelningskontor:
Stockholm, Göteborg, Köpenhamn.

Mellins Food

är bästa kraftnäring för svaga, kliena barn i alla åldrar. Förordas af läkare. Köpes i apotek, speceri- & drogaffärer.

Liebig's Köttextrakt

innehåller uteslutande ren, koncentrerad buljong framställd af bästa oxkött, utan några som helst tillsatser Därför blifva därmed tillredda födoämnen värdefullare samtidigt som matens naturliga smak höjes.

Ensamförsäljare för Sverige: **Ivan Wåhlstedt & C:o**, *Stockholm, Göteborg.*

Regelbundna måltider.

Detta innebär ej blott att man intager sina måltider på ett bestämt klockslag, utan även att måltidernas *näringsvärde* hålles på ungefär samma, lagom höga plan. Detta kan utan svårighet ernås för minst en av dagens måltider — hälst första målet — om man därvid äter *AXA havregröt.* Denna innehåller nämligen de för kroppens underhåll nödvändiga ämnena i väl avvägda proportioner, är lättsmält och därtill näringsrik i förhållande till kostnaden, och dess tillagning vållar minsta möjliga besvär.

Hälsofara lurar överallt, men regelbundet användande av AXA havregryn eller havremjöl förminskar densamma i hög grad. En frisk mage är förutsättningen för arbetskraft och lefnadslust.

Köp originalpaketer, endast då kan man vara säker på att få AXA havregryn. Av ett paket à 55 öre erhållas cirka 30 portioner gröt. Således knappast 2 öre pr portion.

AXA

Jäses på varmt ställe, ungefär 15 grader, öfvertäckt af en filt och omröres dagligen under 14 dagar hvarpå det silas, sockret, 10 kg., löses i saften och det hela hälles på svafladt ankare. Blir detta ej fullt spädes med mera vatten, så att ankaret är fullt ända till sprundhålet. Under jäsningen skummas ofta i hålet och vatten påfylles så att ankaret alltid är fullt. Då vinet är utjäst, så att ingen susning hörs, när man lägger örat till sprundhålet, framåt jultiden, sättes tappen i (förut hålles hålet täckt af vadd). Tappen sättes lufttätt i och ankaret lagras till fram i mars då vinet tappas på buteljer, silas om det ej är klart, korkas och hartsas. ½ kg. russin sönderkrossade kunna tillsättas med äpplena, om man så vill, de befordra jäsningen och gifva god drufsmak. Detta vin blifver starkt och godt och bättre ju längre det lagras, men kan användas redan på eftersommaren. Gammalt bepröfvadt recept.

H. H—n.

N:r 223. Se svaret 61 Idun n:r 11 1905. Äfven Idun n:r 32 sid. 226 sista spalt år 1888. Ebon.

— »Rådlös» begär ett medel mot »dålig andedräkt». Försök först och främst utröna orsaken som kan vara illa skötta tänder eller dålig mage. Om så är förhållandet, bör orsaken undanrödjas, ni bör då anlita tandläkare eller läkare. I annat fall kan ni morgon och afton, äfven någon gång under dagens lopp vid behof, vid tändernas och munhålans rengöring, använda följande munvatten. 100 gr. koncentrerad sprit, 2 gr. sackarin, 4 gr. bensoesyra, 15 gr. ratauciatinktur, 0,75 gr. pepparmyntolja, blandas i ett glas vatten; häraf litet i ett halft glas vatten till sköljning. Femina.

N:r 229. Polerade möbler rengöras med kvilajaafkok eller fotogen, hvari man doppar en yllelapp och gnider duktigt. Ett enkelt sätt att polera är att upprepade gånger tvätta med mjölk och gnida tills det blir torrt och blankt.

— Efter damningen gnidas möblerna med en lapp doppad i en blandning af en tredjedel matolja på två tredjedelar rödvin. Poleras sedan med en mjuk ylletrasa och skina som nya.

— Ypperlin, som fås i parfymaffärer och speceribodar är ett godt rengöringsmedel för möbler. De bli blanka och rena däraf. K.

N:r 230. Till såpa kokas sållad aska och vatten till stark lut, som upphälles och får sjunka. Den klara luten hopkokas därpå ännu mera, hvarpå det feta ilägges. För att få såpan smidigare måste talgen uppblandas med isterfett, t. ex. det s. k. plockistret vid svinslakt. Någon viss kvantitet för lut och fett behöfver ej iakttagas, utan man ilägger fett efter tillgång och låter det hela koka, tills det tjocknar och skär sig. Rör es till den börjar kallna. Blir den för tjock får man tillsätta litet vatten.

N:r 231. Prenumerant i N—g bör för alla behöfliga upplysningars erhållande hänvända sig till »Svenska Patentkontoret», Birger Jarlsgatan 18, Stockholm. Femina.

N:r 232. Egna-Hems-Trädgården af Gustaf Lind, 1:50. Prenumerera dessutom på Trädgården, illustrerad tidskrift för trädgårdsskötsel, utgifven af Stockholms Gartnersällskap—Svenska Trädgårdsföreningen. Redaktion d:r Th. Wulff, hufvudredaktörer; Axel Pihl, Gustaf Lind. Distribution: P. Påhlsons bokhandel, St. Nygatan 3, Stockholm. Prenumerationspris helt år kr. 3. Profnummer erhållas på begäran gratis i sagda boklåda. Ebon.

— Det är mig en glädje att kunna rekommendera ett så utmärkt arbete som »Svenska Allmogehem», utgifvet af Gustaf Carlsson, under medverkan af ett flertal framstående fackmän. (Fritzes förlag, Sthlm). I den boken finnes upptaget allt af intresse, som rör trädgården och småbruket — anläggning, plantering, gödsling, skadeinsekter och deras bekämpande m. m. Studera den och ni kommer att sköta er trädgård mönstergillt. Heid Verle.

N:r 233. Mästerskapssystemet, som är lättfattligt, redigt och klart uppställdt.

N:r 234. Ni skulle kunna höra eder för å föreningen »Barnavård», Stockholm, eller å Arfvidssons Barnhem, Lidingön, Stockholm, där barnavårdskurser gifvas. Eljes lämnas upplysningar af Fredrika Bremerförbundet. Femina.

— Hör efter personligen eller skriftligen å ett barnsjukhus, t. ex. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt, Stockholm, Barnsjukhuset, Helsingborg. Ebon.

N:r 235. Gå upp på rådhuskansliet i er egen stad och ställ en vördsam förfrågan om saken till någon af rådhusherrarne eller kanslisterna eller kronouppbördskassören, om han är tillstädes. Någon af dessa skall säkert kunna hjälpa er och säga er om det är möjligt för er att få något ur kassor. Jag tror ni kan få. Jag rådde en gång en medelålders rar dam till att göra hvad jag nu rådt er till. Hon vågade först inte. Men jag satte mod i henne, så att hon försökte sin lycka och — lyckades. Det skall ni nog också göra. Lycka till! Bara försök och var inte rädd. Ebon.

— Någon pension kan ni ej få, om ej eder far under sin lifstid blifvit delägare i någon pensionskassa. Men i hvarje stad brukar vanligen finnas stiftelser och fonder för pauvres honteux, och hos dessa kan ni alltid försöka erhålla understöd. Tillhörde eder fader någon förening (Frimurare, Odd Fellow eller liknande) där fonder finnas för efterlefvande, obemedlade änkor och barn? Femina.

N:r 236. Man kokar litet selleri i vatten och håller händerna häri, så hett man kan tåla det. Frosten försvinner efter några upprepanden af kuren, eller af björkaska och vatten kokas lut hvarefter så mycket rågmjöl iblandas, att det blir en tjock gröt, som bredd på linnelappar pålägges.

— Förfrusen bör hvarje sommar tvätta sina händer med smultron, en à två somrar och ni är botad, annars kan man använda ren sprit, köpt på apotek, bör ingnidas hvarje gång ni tvättat eder. Dick.

— Det är knappast troligt att kylan någonsin går riktigt bort. Ett medel, som jag anser bäst utaf de många jag pröfvat, är kylbalsam »Gull». Svullnaden ger sig och händerna bli mindre röda. »Gull» kostar 1 kr. pr flaska och finnes i de flesta parfymaffärer. Fr. — S.

— Ett ypperligt medel mot frost, hvilket jag själf pröfvat, är att så ofta som möjligt hålla de frostskadade händerna i det vatten som afhälles potatisen, när de äro färdigkokade, helst från sådana kokta oskalade, vattnet bör vara så hett som möjligt. Nuda Veritas.

N:r 237. Litet grönsåpa på en lapp lägges öfver vårtan. Får ligga på dag och natt, ombytes emellanåt. Efter någon tid lossnar vårtan och kan borttagas.

— Kan C. D. vilja försöka det sätt hvarpå jag tog bort mina stora vårtor, så gör så här. Om kvällen värmer ni fläskflott, doppar bomull däri och binder om. Efter att några nätter ha haft dessa omslag, börja vårtorna mjukna, och man plockar då utan vidare bort det som lossnar. Efter en tids behandling har man så en liten födjupning, där vårtan fanns, men denna jämnar snart ut sig, och det hela har skett fullkomligt smärtfritt.

— Köp för 10 öre isättika, pensla vårtorna därmed flera gånger på dagen, och på två à tre dagar är ni dem kvitt. Dick.

— Tag vanlig s. k. skräddarkrita gnid därmed vårtorna flere gånger om dagen, skrapa äfven af kritan och stryk på vårtorna, som om en tid då fullständigt torkat bort. En botad.

— I Kemisk teknisk receptbok af D. S. Hector, står sid. 121 — midt på sidan — medel mot vårtor. Med det, som där står, pensias vårtorna dagligen, tills de falla af. Ebon.

N:r 238. Kurser i vegetarisk matlagning gifvas ofta af personer som resa från den ena staden till den andra och undervisa i vegetarisk matlagning. De annonsera alltid. Passa på annonserna. Vegetariska kokböcker finns i boklådorna. Ebon.

— Hänvänd eder till fröken Alma Thornberg, Uppsalagatan 11 2 tr., Stockholm, hvilken förestår Vegetariska Föreningens kurser och kan lämna eder alla upplysningar i saken. Nya Hushållsskolan, f. d. fr. Kronius, V. Trädgårdsgatan 19, Stockholm, mottager äfven elever i vegetarisk matlagning. Förr kostade kursen därstädes 60 kr. pr månad inberäknad middag. V-a.

N:r 239. Vill ni lära äfven träslöjd, bör ni genomgå en dylik kurs på Nääs (adr. Floda station), begär prospekt från föreståndaren. Eljes finns H. Lundins slöjdseminarium. Prospekt erhålles genom fröken Fanny Blomberg, slöjdinspektris, Banérgatan 31, Stockholm. Så ha vi Andrea Eneroths Handarbetsseminarium med en 2-årig lärarinnekurs och en kompletteringskurs på en termin för elever som genomgått förenämnda eller annan lärarinnekurs i handarbeten. Till A. Eneroths seminarium erfordras elementarskolebildning. Kurs började i sept. Nästa i jan. 1913. Handarbetets vänners lärarinnekurs kompletterar såväl Lundins som Eneroths m. fl. handarbetskurser. Pågår 3½ månader och vid slutad kurs hålles tentamen och meddelas betyg. Prospekt erhålles från bägge efter skriftlig begäran. Femina.

N:r 240. Om tiden tillåter kunde ni plantera fruktträd i ett litet trädgårdsland, antagligen disponerar ni ett sådant; välj blott halfstammiga träd och få, mycket gifvande sorter (en sådan är Peasgoods Nonsuch, äfven Oranie, Säfstaholm, m. fl. äpplen; af päron: Esperens Herre); det lönar sig sälja frukt, om den är väl plockad och packad, helst till Norrland. Plocka svamp — torkade murklor betalas bra, äfven annan svamp i färskt tillstånd. Eller odla och plocka apoteksväxter till försäljning. Handarbeten kan man ju äfven förfärdiga och sälja, konstväfnad likaså. Är ej trakten så pass bebodd att det kunde löna sig att ha bokbinderi — ett lätt och ej otrefligt yrke för kvinnor. Kunde något häraf passa, skulle det mycket glädja Femina.

— Själf folkskollärarinna på landet utan synnerligen lysande tillfällen till extra-inkomster, vet jag bäst, hur »skon klämmer». Om ni kan, sök en plats i större samhälle, där ni kan få tillfälle ge extra lektioner. Men kan ni språk eller musik? Annars blir nog ej förtjänsten stor, och det kanske den ej gör ändå. Kan ni ej lätt komma ifrån den plats, ni har, så gör det bästa möjliga af den. Spara allt, hvad sparas kan, i synnerhet på kläder — för det kan man på landet — gör så mycket af arbetet själf som ni kan, både inom och utom hus. Trädgårdsarbetet är både nyttigare och billigare att själf utföra. För resten kan ni sy spetsar — det betalar sig inte så dåligt. Försök sedan få sälja i hemslöjdsmagasin t. ex. Eller gör som jag — »exportera på Amerika». Genom bekantas bekanta söker jag få beställningar därifrån — det går utmärkt. Försök bara! Heid Verle.

(Forts.)

BREFLÅDA

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:

»1912», Wallby. Annonsen kostar 2 kr. Rest. förväntas.

»Birgit». Annonsen kostar 5 kr. per gång.

Likvid i postanvisning.

ETT HEM I FARA.

Resultatet af uppropet till förmån för den 95-åriga i n:r 36 af Idun 1912:

C. P—n 100:—; Fru H. B—g 25:—; »Syster» 5:—; A—a R—g 10:—; Fru E— S—r 10:—; »En Stockholmska» 5:—; Onämnd 10:—; A. i Bo 5:—; M. E—g 5:—; U. H. H. Tuldstuen 10:—; A. G. A. 5:—; L. L—n 5:—; Fröken S. v. H. 15:—; H. & C. 10:—; A. N. Dalbyö 10:—; A P. N—n 10:—; M. C. 10:—; Fru F—q—t 10:—; T. S—n 50:—; R. M. G—g 5:—; L. M. S—a 20:—, »En hemkär» 5:—; »Okänd», Dj—m. 5:—; »Prenumerant af Idun» 20:—; Fru A—a E—m 5:—; »Syster» »ytterligare» 5:—; Chr fn 2:50; A. P. 5:—; J. W. S—p 10:—; »Från fem flickor» 5:—; Af.... 30:—; Fru G—th 20:—; Obekant 25:—; M—a G—lt 5:—; Fru H. B—n 5:—; Fru Ch. J—n, f. G. 5:—; Herr A. M—n 50:—; H. A—m 3:—; E. S. 5:—; C. B. 10:—; L. A—d 5:—; H—t J—n 25:—; Der Wanderer 10:—; Fru A—a F—n 80:—; E. O—n 15:—; Okänd sändt i frimärken 1:—; S. H. G—e 10:—; H. H—g 2:—; »Malla» 5:—; H. O. 10:—; A—a K—n 5:—; M. B. »till ett hem i fara» 3:—; Fru H—a S—r 5:—; L. B—w 25:—. Summa kr. 756:50.

Med stor tacksamhet Anna Fries, f. Fagerlin, Ulla Hamilton, f. Lewenhaupt.

Stockholm den 7 okt. 1912.

Vid nervsvaghet — vilket styrkemedel?

Den på vetenskapens och teknikens alla områden fortskridande utvecklingen har ej blott medfört vittgående förändringar av våra levnadsförhållanden utan även åtskilliga, mindre behagliga biomständigheter. Och bland dessa torde väl det snabba tilltagandet av nervrastenien vara den mest bekanta. Synnerligast i storstäderna med deras nervslitande brådska och rusning, kommer nästan en och var slutligen därhän att nödgas söka bot mot tidevarvets stora plåga: nervositeten.

Ser man sig därvid om efter ett medel, varmed man kan återställa aptiten, reglera matsmältningen, stärka kroppen och nerverna så finner man sig stå rådvill framför ett otal styrkemedel, nervnäringspreparat o. s. v.

Då man läst igenom de första prospektet av detta slag, är man i regel »fast övertygad» om, att endast det medlet kan komma ifråga. Vid det andra och alla följande upprepar sig samma intryck, så att man till slut står där lika klok som förut.

Varje preparat vill naturligtvis vara det »bästa», och just de minst värdefulla känner man igen därpå, att de giva de mest överdrivna löften, vilja bota alla möjliga och omöjliga sjukdomar och göra troligt, att läkaren är en fullkomligt överflödig person. Detta sistnämnda huvudsakligen därför, att medlet är så värdelöst, att ingen läkare förordar eller kan förorda detsamma.

Man bör ej blott undvika dessa medel, som uppmanar till förbigående av läkaren, utan tvärtom — även då synbarligen lindrigare sjukdomsfall föreligga — söka läkare och överhuvudtaget endast anlita sådana medel, som prövats och anbefallts av ett större antal läkarevetenskapliga auktoriteter.

Ett dylikt, från läkarehåll med förkärlek förordat medel är det bekanta Somatos. Detta framställdes för mer än 19 år sedan, såsom det första av albumoser (upplöst äggvita) bestående medel, och har sedan dess ej blott i Europa utan i alla kulturländer, varest den moderna hälsolärans grundsatser gälla, kunnat glädja sig åt ett ständigt stigande rykte och användning.

Dess egenskaper och verkningar hava behandlats i mer än 260 originaluppsatser, som av berömda professorer och praktiserande läkare offentliggjorts i vetenskapliga tidskrifter. En sådan uppmärksamhet från utslagsgivande kretsar har icke kommit något liknande preparat till del.

Alltså, i stället för att göra försök med obekanta medel, är det rådligt att först pröva Somatos, emedan detta har den största sannolikheten för sig, i fråga om gynnsamma verkningar. **Detta prov anbefalles särskilt åt dem, som redan blivit besvikna genom användandet av mindervärdiga medel.**

I regel kan man redan efter 3—4 veckors bruk — ofta ännu förr konstatera de gynnsamma verkningarne av Somatos på aptit, matsmältning, nervsystem, kroppsvikt och allmänt befinnande.

Med Somatos tillföres kroppen lösliga och i blodet lätt upptagbara äggviteämnen, vilka samtidigt tillföra kroppen näring och egga matlusten. Det verkar alltså direkt som näringsmedel men i ännu högre grad indirekt, såsom aptitretande tillsats till maten. Genom Somatos sättes man i stånd att åter tillföra kroppen den mängd av näringsämnen, som är erforderlig för nervernas stärkande och uppfriskande. Det är en vitt utbredd villfarelse, att man t. ex. genom förtäring av biffstek, ägg o. s. v. kan snabbt återställa nervernas och kroppens förlorade spänstighet. Den kraftigaste näring nyttar till intet, när den försvagade matsmältningsapparaten ej förmår att förarbeta densamma, utan är tvärtom skadlig. Då till följd av bristande aptit maten intages, ej med glädje utan med avgjord motvilja, kan den ej göra avsett gagn.

Ty att fylla magen är ännu ingen näring, emedan det kommer an på icke vad människan äter, utan på vad hon smälter.

Om — såsom i många av de nämnda läkareavhandlingarne fastslagits — genom intagande av Somatos i den vanliga mängden av 3 matskedar per dag (respektive 10 gram pulversomatos) det uppnås en ökning i kroppsvikten av 8—10 kg., så är därmed värdet och verkningarne av Somatos bäst illustrerat.

Somatos erhålles å närmaste apotek eller droghandel och torde man lägga märke till namn och originalförpackning. Särdeles omtyckt på grund av dess bekväma användning är Somatos i dess nya, flytande form. Två smaksorter: »söt» (med hallonsmak) och »torr» (med smak av grönsaker). Pris pr originalflaska kr. 2:75.

En gros: Kronans Droghandel, Göteborg.

NYHET!

Kr. 6.—. Kr. 6.—.

"Fox improved Patent"

Puttees.

Dessa puttees äro numera försedda med stadkant, och äro därigenom betydligt hållbarare än förut.

Herr och Dam, tjocka eller tunna Kr. 6.— pr par.

A.-B. Nordiska Kompaniet, Stockholm.

Till landsorten mot postförskott.

Husqvarna Fotogenkök Beatrice

brinna tyst och jämnt, äro lätt skötta, effektiva och billiga!

Säljas i hvarje välsorterad järn- & bosättningsaffär.

Specialaffär för SCHWEIZERBRODYR, SPETSAR, VÅFNADER m. m. Rikt profsortiment till landsorten.

Broderi-Affären, 9 Kommendörsgatan 9.

Annonsera i Idun!

Till salu.

På grund af dödsfall säljes enastående vackert vid sjö belägen vinterbonad villa i Helsingland om 8 stora, ljusa rum; 2 hallar, glasveranda, loggia, duschrum, cementerade källare och kök. Därtill höra rymliga uthus med 1 rum o. kök, brygg-tuga, stall o. ladugård, c:a 2 tunnl. trädgård med 80 fruktträd, 10 tunnl. åker o. skogbeväxt betesmark. Vattenledning finnes. Nära järnväg med ½ tim. resa till Söderhamn. Säljes billigt vid snar uppgörelse. Inteckningar underlättar köpet. Synnerligen lämpligt för pensionerad ell. annan, som vill slå sig till ro. Förfrågningar ställas t. "Ägaren", Iduns exp., Sthlm.

PIANONOTER

hållbart inhundna i två eleganta praktband, tillsammans 102 musikstycken bestående af de nyaste och populäraste kompositioner (Zigenarkärlek, Grefven af Luxemburg m. m.) mycket omväxlande musik. Erbjudes för **endast Kr. 15.—** för båda banden, enskilda band Kr. 8.—. Desamma i enklare pappband, Band I Kr. 6.50, Band II Kr. 7.—, tillsammans Kr. 12.—. Således knappast 12 öre för hvarje musikstycke. Styckenas värde öfverstiger Kr. 150.— Lämpligaste present. Så länge förrådet räcker sändes banden gärna till påseende.

"MUSICA", Stockholm, Oxtorgsgatan 5.

Allm. tel. 88 55. Rikstel. 103 74.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

I LÄKAREFAMILJ, bosatt i villasamhälle närheten af Sthlm, får som hushållsfröken i litet hushåll, bildad, hushållsvan flicka, kunnig i matlagn., bakning o. s. v. plats. Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsg. 34, 1 tr. ö. g., Sthlm.

BARNFRÖKEN, enkel och anspråkslös, får god plats 1:sta nov. för 2 barn, 3 och 5 år. Svar med foto., lönepret. rek. till »Hurtig», Iduns exp.

EN HURTIG, duglig flicka med erfarenhet i husliga sysslor och sömnad, barnavän, kompetent att läsa med 2 små flickor, nybörjare, erhåller plats hos disponentfamilj å egendom som husmoders verkliga hjälp. Svar med rek. foto. och löneanspr. till »Hem», Värnamo p. r.

EN enkel, bildad flicka ej under 23 år, van att sköta barn på egen hand i händelse af föräldrars bortovaro, får god plats i liten familj i mellersta Sverige. Villig att deltaga i husliga göromål. Jungfru finnes. Svar med porträtt, ref., betyg och anspråk under adr. »M. M.», Obbola p. r.

UTI BILDAD FAMILJ i Stockholms omedelbara närhet erhåller bättre, barnkär flicka plats att mot fritt vivre sköta en rar 2½ års gammal gosse. Eget rum. Svar med foto. till »Familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

OBS.! Hvar finnes en föräldralös, snäll, bättre flicka, omkring 18 à 20 år, som önskar sig ett hem och är villig att deltaga i hemmets förekommande göromål, hos ett äldre par. Rekom. önskas. Svar sändes till »Godt hem», Alingsås p. r.

ENKEL, bättre flicka, ordentlig och kunnig i matlagning samt villig att utan jungfru sköta hemmet — utom tvätt och skurning — får plats i mindre läkarefamilj i mellersta Sverige. I våningen finns värmel., varmt och kallt vatten, elektr. ljus och diskmaskin samt hiss till köks- och stora uppg. Svar med löneanspr., foto. och betyg torde snarast sändas till »Icke familjemedlem», Iduns exp., Sthlm.

ANSPRÅKSLÖS elementarbildad flicka kompetent att undervisa i elementarskolans 4:e årskurs, önskas till den 1 nov. för en 12 års flicka. Fritt vivre samt någon lön. Adr. Fru S. Persson, Bosarp, Stabbarps Grufva p. r.

HUSHÅLLSFLICKA, som ensam vill åtaga sig köksgöromålen hos en liten familj i stad erhåller plats 1 nov. Svar med betygsafskrifter och löneanspråk till »109», Iduns exp.

ANSPRÅKSLÖS FLICKA med små pretentioner, kunnig att undervisa 2:ne barn, 7 och 11 år, uti vanliga skolämnen och musik samt villig deltaga uti hvarjehanda göromål i hemmet, erhåller snarast plats i vackraste trakt af Östergötland. Svar till »Godt hem», Alvastra p. r.

SJUKSKÖTERSKETJÄNSTEN i Refteled kungöres härmed till ansökan ledig. Sökanden skall vara skolad sköterska och hafva genomgått utbildning vid epidemisjukhus. Ansökan, åtföljd af intyg härom samt om att hon är frisk och af åldersbetyg, insändes till Provinsialläkaren i Gislaved före den 10 nov. Lön 500 kr. pr år jämte fri bostad och vedbrand.

SJUKSKÖTERSKESTYRELSEN.

BILDAD FLICKA, barnkär och hälst något kunnig i matlagning samt villig hjälpa till med förefallande göromål får plats på landtgård i Värmland 1:sta dec., där jungfru finnes. Anses som familjemedlem. Svar åtföljdt af foto. och betygsafskrifter märkt »Hjälp och sällskap 1 dec.», Iduns exp. f. v. b.

VÄRDINNA sökes för förstklassig badanstalt. Goda förmåner. Norra Inackorderingsbyrån, Malmskillnadsg. 27, Stockholm.

NORRA Inack:Byrån, ansk. platser åt lärarinnor, värd., sjuksköt., kontors-, sällskaps-, hushålls-, barnfröknar. Malmskillnadsg. 27, Sthlm.

LÄRARINNA, snäll, enkel o. barnkär, sökes för tvenne nybörjare (gossar), bosatta å egendom några mil utanför Stockholm. Svar med ref. och lönepretentioner till Härjarö Gård pr Ångf. Caesar, Stockholm.

BARNKÄR och ordningsfull 16 års flicka får plats i tjänstemannafamilj i villasamhälle på landet 1 mil fr. stad att se efter två små töser och gå frun till handa. Svar med lönepretentioner till »Landet», Borås p. r.

Föreståndarinnebefattningen vid Hvetlanda köpings försörjningshem kungöres härigenom till ansökan ledig. Sökanden bör vara fullt kompetent att icke blott leda och öfvervaka allt arbete vid hemmet samt där upprätthålla ordning, snygghet och renlighet, utan äfven vara beredd att själf utföra matlagning, bakning, sömnad och annat arbete med biträde, som kan erhållas af arbetsföra understödstagare; någon vana vid sjukvård önskvärd. Löneförmåner: kontant 400 kr. pr år och fritt vivre. Tre månaders ömsesidig uppsägning. Goda rekom. erfordras. Ansökningar kunna före den 10 nästkom. nov. insändas till ordföranden i Hvetlanda köpings fattigvårdsstyrelse, adr. Hvetlanda.

FATTIGVÅRDSSTYRELSEN.

FÜR die Leitung eines disting. schwedischen frauenlosen Haushalts in Berlin und Erziehung von 2 Kindern (5 und 10 Jahre) wird gebildete

Hausdame

(Schwedin) aus bester Familie, musikalisch, die Deutsch gut beherrscht für sofort oder später gesucht. 2 Dinstmädchen vorhanden. Antwort mit Gehaltsansprüchen und Photographie unter Chiffre »A. B.», an Iduns Exp., Stockholm.

Välrek. flickor

som önska platser i bättre familjer som husmodershjälp kunna med fullt förtroende vända sig till Holmbergs Byrå, Skomakaregatan 35, Malmö. Rt. 20 83 & 1116.

EN SKICKLIG KOKERSKA använder helst Klafreströms spislar. Dessa baka bättre än alla andra. Så ugnen uppvärmes fullkomligt jämt. Begär priskurant, gratis och franko från Bruket, Klafreström.

PLATSSÖKANDE

HUSHÅLLSVAN, bildad flicka som genomgått hushållsskola, önskar komma i god familj, att under husmoders ledning deltaga i alla hemmets sysslor, helst där jungfru finnes, eller att på egen hand sköta hemmet för ensam dam eller herre. Svar till »Postfack 78», Stocksund.

EN ENKEL, anspråkslös flicka, kunnig i matlagning och öfriga i ett hem förekommande göromål önskar komma i familj som husmoders hjälp. Betyg och ref. finnas. Svar motses tacksamt till »Förlofvad», Iduns exp.

ARBETSAM 18 års flicka från landet söker plats i ett fint och bildadt hem, där jungfru finnes, att gå frun tillhanda och deltaga i husets sysslor. Lön önskas. Svar till »Uppfostran 18», Iduns exp., Sthlm.

TVÄNNE FLICKOR från bildade hem, 18 à 19 år, önska plats tillsammans, helst på herrgård eller prästgård där jungfru finnes. Löneanspråken ej stora. Svar till »Väninnor», Norrköping p. r.

I GODT HEM där jungfru finnes sökes plats som husmoderns verkliga hjälp af bättre hushållsvan flicka. Kunnig i matlagning, bakning o. s. v. Goda betyg. Svar »Arbetsam—Pålitlig», Sv. Telegrambyrån, Sthlm, f. v. b.

UNDERVISNINGSVAN 18-årig flicka med realskolexamen önskar plats i familj att läsa med barn. Kan inläsa eleven i 5:te klass. Goda rek. finnas. Svar till »Agda», Fulltofta, Skåne, innan den 1:sta nov.

22-ÅRIG FLICKA från godt hem som genomgått sjukvårdskurs vid länslasarett, önskar plats att sköta sjuk person. Biträder äfven med husliga göromål. Svar till »Pålitlig», Hernösand p. r.

PLATS önskas som hjälp och sällskap åt ensam dam eller i liten familj af 21-årig folkskollärardotter. Är villig uträtta alla inomhus förekommande sysslor. Kunnig i enkel matlagning och bakning. Tacksam för svar till »E. N.», Almunge.

HURTIG norrländska från godt hem önskar plats från 1 nov. i bättre familj, där jungfru finnes, som husmors hjälp och sällskap. Genomgått prakt. skola samt van vid husliga göromål i hemmet. Tacksam för svar till »Familjemedlem T.», Iduns exp. f. v. b.

21-ÅRIG FLICKA, med lust och vana vid husliga sysslor, önskar plats som hjälp och sällskap. Gärna på landet. Är kunnig i enkl. matl., strykn. samt något handarb. Äger god handstil och är villig deltaga med skrifgöromål samt läsa läxor med barn. Tacksam för svar märkt »Familjemedlem 21 år», Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE, anspråkslös flicka, 22 år, önskar plats i liten familj i Göteborg eller i dess närhet, till den 24 eller första nov. Är van och villig deltaga i matlagning och alla husliga göromål. Goda rek. och betyg finnas Lön önskas. Svar till »Familjemedlem 1912», Allm. Tidningsk., Sthlm

EN 17 års flicka af god familj, som genomgått 8 kl. elementarläroverk för flickor, frisk och hurtig, önskar för att komma ut något plats i en god, bättre familj att se till barn, gå frun tillhanda och hjälpa till med inom hus förekommande göromål, hälst mot fritt vivre, men om så fordras mot någon betalning. Svar till »Ung flicka», Kvidinge p. r.

UNG FLICKA önskar till den 1 dec. komma i bättre familj för att under skicklig husmoders ledning få lära hushåll. Önskar anses som familjemedlem. Villig betala något. Svar före den 1 nov. till »21 år», Vara p. r.

UNG FLICKA som genomgått handelsskola söker plats på kontor eller i familj där äfven skrifgöromål förekomma. Svar till »Hösten 1912», Åmål p. r.

TVÄNNE anspråkslösa, bildade unga finska damer önska mot fritt vivre och om möjligt någon lön plats i bildade familjer för att gå frun tillhanda och för att bättre lära sig svenska språket. Önska anses som familjemedlemmar. Ref. Skolinsp. Herrmansson, Uppsala. Svar till »Alvi och Lilli», Joensuu p. r., Finland.

EN gladlynt bättre flicka önskar plats i godt hem, helst i Sthlm eller dess närhet. Har genomgått hushållsskola och är för öfrigt kunnig i allt som till ett hems skötande hör. Lön önskas. Svar till »Familjemedlem», Luleå p. r.

BILDAD, anspråkslös medelålders flicka, med flerårig vana vid ett hems skötande, barnkär, sparsam och ordningsfull, med de bästa betyg och rek. önskar plats som husföreståndarinna eller som sällskap och hjälp. Svar till Fr. A. Ohlsson, S:t Paulsgatan 24, II t. v., Stockholm.

UNG FLICKA önskar plats i liten fin familj på landet att mot fritt vivre lära hushållsgöromål. Svar till »Ung flicka», Iduns exp.

BILDAD FLICKA önskar plats i bättre familj, helst där ung fru finnes, för att vara till hjälp och sällskap. Är villig betala något. Svar emotses tacksamt före 1 nov. »20-åring», Hvetlanda p. r.

BILDAD enkel hushållsvan flicka önskar plats, helst å större egendom eller prästgård, som husmoders verkliga hjälp. Kunnig i linnesömnad, väfnad och handarbete. Svar till »Familjelem 1912», Västervik p. r.

PLATS önskas i tapisseriaffär af en troende flicka, som genomgått handarbetskurs. Betyg finnas. Svar med uppgift om löneförmåner m. m. till »Allvarsam», Borlänge.

UNG FLICKA från Bergslagen, ordentlig, arbetsam och redbar, önskar plats i bättre familj i stad eller på landet att biträda husmodern äfver med skötseln af små barn. Svar till »Slarfvan», Iduns exp.

UNG, bättre landtbrukaredotter, van vid alla inom ett hem förekommande arbeten, önskar nu i höst plats i god familj att som familjemedlem vara husmors hjälp och sällskap. Svar till »H—a», Karlskrona p. r.

English lady,

age 24, musical, domesticated, desires post as companion or ladys' help. Salary. Best ref. Svea-Byråns Platsafdeln., Kungsportsplatsen 1, Göteborg.

I godt hem

sökes plats som värdinna eller husföreståndarinna af därtill kompetent person. Den sökande äger stor erfarenhet i ett hems praktiska skötsel och utprägladt ordningssinne. Mycket goda rekom. kunna företes. Svar till »Värdinna» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå Stockholm f. v. b.

I GODT LANDTHEM gärna prästgård, söker ung dam omedelbart inackordering för att lära hushåll och en värdinnas plikter. Svar till »H. H. 1912», Iduns exp.

ENGLISH GENTLEWOMAN (Certified teacher) receives ladies, (large house, garden). Address Mrs Rapley, 11 Thurlow Road, Hampstead, London N. W.

GOD INACKORDERING erhålles i trefligt landthem å smål. höglandet, 280 mtr öfver h. Skogrik vacker trakt, 1½ km. fr. statsbanestation (15 min. järnvägsresa fr. Nässjö). Adr Fru Wickbom, Solberga.

SUISSE FRANCAISE. Dame parisienne recevrait une ou deux jeunes filles pour le perfectionnement du français. Confort moderne, vie de famille. Références de 1:e classe en Suède. M. Prud'homme, 2 Navigation, Lausanne-Ouchy, Suisse.

I DALARNA. Smedsbo Pensionat erbjuder god och angenäm inackordering till moderat pris. Högt läge. Härlig skogsluft. Öppet året om. Rikstel. 876 a Falun. Begär prospekt. Adr. Fru Malin Lissel, Aspeboda.

FÖR en cirka 15-årig bättre flicka önskas inackordering hos en familj på landet (helst prästfamilj) som kan taga ordentligt hand om henne, då hon visat sig varnartig. Svar till »S. S. S.», Iduns exp., Sthlm.

KLENA BARN kunna erhålla inackordering å Krokens konvalescenthem adr. Frösve. Vidare genom Gerda Lundgren. Riks: Sköfde 118 B. Sophiasyster.

FINNES någon barnlös familj som vill taga en vacker 4 mån. gosse af bättre föräldrar som egen? Obs.! Utan bet. — af kärlek. Svar »Föräldraglädje», Iduns exp.

Lugnt hem

i vacker trakt af Småland. God vård. Moderata priser. Josefina Göransson, exam. sjuksköterska, adr. Ryssby.

Värmland.

Långbanshyttans Slöjd- och Hushållsskola meddelar undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering, charkuteriuppläggning och servering, kläd- och linnesömnad, tvistsöm, Vingåkerssöm, wienerkorssöm, italiensk korssöm, plattsöm, påläggssöm i linne, hålsöm, bottensöm, Dalsöm, Delsbosöm, hvitbroderi och knyppling, slätväfnad, stramalj, opphämta flossa, dukagång, rosengång, rödlakan, krabbasnår, munkabälte, cheviot, kongressväfnad och daldräll. Postadress Långbanshyttan. Rikst. Filipstad 184.

Schweiz! Waldheim, Bern.

Pension för unga flickor (16—20 år). Vackert belägen i en härlig park. Franska och tyska talspråk o. undervisning äfven i engelska, musik, målning m. m. Vinter- och sommarsport. Resor företagas till Italien och sommaren tillbringas i Alperna. Ref. och prospekt erhållas genom Herr och fru Olson, Arvika och fröken A. Bergqvist, 3:dje Långgatan 25, Göteborg.

För bättre ung fru

med två barn, resp. 3½ och 5½ år, önskas god inackordering å landet under mannens bortresa c:a ½ år ej för långt från stad eller järnvägsstation helst i Småland. Ej pensionat. Svar med utförliga upplysningar till "God inackordering", Iduns exp., Stockholm f. v. b.

Babysängen,

hopskjuten 60×90 cm., utdragen 60×165 cm., lackerad i alla färger.

Kr. 12.50 mot efterkraf.

Aktiebolaget Alfr. Ahlström & C:o,
Norrköping.

Vid val af

MÖBLER

gör förfrågan hos

A.-B. GUST. FLINTA,
HEDEMORA.

SACKMANNS
patenterade
SYMASKINER
äro bäst.

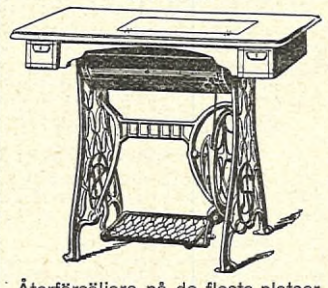

Återförsäljare på de flesta platser.
Priskuranter gratis o. franko från
H. SACKMANNS AKTIEBOLAG,
STOCKHOLM.

Damer!

med stor bekantskapskrets kunna erhålla god inkomst genom att upptaga order å våra välkända linnevaror.

Gestriklands Linneväfveri,
GEFLE I.

Väfskedar, Solf, Skyttlar
m. m. för hemslöjd.
John A. Thulin & C:o Väfskedsfabrik, NORRKÖPING. Riks 670.

18,008,500 kr. skola utlottas å 1889 års Stockholms Teater-premie-obligationer. Dragning den 1 nov. och är högsta vinsten

15,000 kr.

För endast kr. 1:50

erhålles kontrakt med ensam vinsträtt å en obligation; för kr. 5: — å fyra st. o. för kr. 10: — å tio obligationer, portofritt. Dragningslista gratis. Beställningar insändas till **Obligationskontoret,** Stora Nygatan 27, Malmö.

Skada icke Edra väggar med spikar vid uppsättning af *taflor* o. andra *väggprydnader* utan anv. *"Stjernkroken"*. Oöfverträffad i *elegans* o. *styrka*. Säljes öfverallt fr. 5 öre pr st. *Generalförsäljare Industri A.-B. Export, Strömsund.*

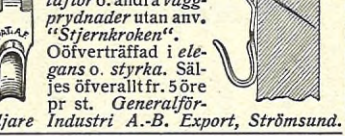

12,000 Kronor

önskas låna mot första inteckning (som nu ligger i bank såsom hypotek för 10,000 kr.) och 6 % ränta i egendom som inom den närmaste tiden kommer att beröras af spårvägs-, järnvägs- och sjökommunikationer med Stockholm. — Får lånet stå uppsagdt i 4 år lämnas 5 % extra på den då till 40 à 60 tusen kr. beräknade försäljningssumman

eller

Två tusen kr. mot inteckningen närmast efter banklånet och mot lämplig ränta. Ref. till framstående juridisk byrå m. fl. Svar till »Granit», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Agenter antagas

Det är så svårt
att få ett godt thé.
Här kommer det nu!

Geisha Thé

1.50 pr ¼ kilo, 3 pr ½ kilo, 6 pr 1/1 kilo. Profpåse om 50 gr. portofritt för 50 öre i frimärken.

Geisha Tea Company, 2 Rosenbad ", Stockholm.

Påminner om aromen på karavanthéet fr. fordom.

öfverallt!

Badpensionat i Visby.

Egendomen N:r 23 Tranhusgatan, det största huset invid Botaniska Trädgården, med 18 rum, stor veranda och vidsträckt trädgård — förut blott använd till rum för badgäster och resande — utmärkt lämplig till hotell jämte pensionat, af en händelse till salu för moderat pris antingen med utrustning eller utan möbler. Närmare meddelar Visbys badkontor, Visby, Strandgatan 47.

SVENSKA KVINNAN • GENOM SEKLEN. •

10 konstnärliga brefkort efter original af

CARL LARSSON.

Pris pr sats 50 öre. Portofritt mot insändande af beloppet i postanvisning eller frimärken.

Iduns expedition, Stockholm.

Det bästa läkemedlet är

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs

Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

medför enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.

Prospekt på begäran genom Dr J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

aflägges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 14 sept.

Prospekt gen. *kapten J. Thulin, LUND.*

Vid

Göteborgs Gymn. Institut,

Göteborgs Arkader, Göteborg,

börjar 10 okt. fullständig utbildningskurs i **Massage** och **Sjukgymnastik** (för damer och herrar). **Begär prospekt.**

SANITAS.

Specialaffär för Sjuk- o. Hälsovårdsartiklar.

Dambindor 95 öre pr duss., med lifband 1.25. Stickade från 5 kr. pr duss Sprutor, Sköljkannor, Bråckband, Nappar o. Bindor. Landsortsorder exp. omgående. Rekv. från 5 kr fraktfritt. **Odengatan 39, Stockholm.**

Mélanogéne,

Oiquemare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Pris kr. 4.50. Endast i

Franska Parfymmagasinet,
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Oatine-Crème är det förnämsta medlet att skydda huden för köldens skadliga inverkan. Denna kraftiga snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker o. klar. — Äkta endast i hvit burk med grönt lock The Oatine Co, London. Oatine-Crème säljes efter tullförhöjningen till 1.50 o. 3 kr. pr burk samt Oatine-Tvål, Oatine-Puder o. Balsam säljes öfverallt o. hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11 o. Drottningg. 63, Stockholm.

Eug. Wingårds

i Malmö

Toilette-Crème

för hudens vård.

Ofelbar verkan mot frost, sprickor i huden etc., gör händerna hvita och mjuka. Sammansatt af endast välgörande och oskadliga beståndsdelar äger denna crème uteslutande hygieniska egenskaper.

Hygienisk. **Förskönande.**

Ferrin

Bästa Färnmedel, utmärkt styrkande. jöreskrifves af många läkare.

Apoteket Lejonet, Malmö.

Finnes äfven i form af

Tabletter.

Fås på apoteken.

En välkommen gåfva

vid alla tillfällen är en låda eller en flaska af Johann Maria Farinas Eau de Cologne med Kölnerdômen. Frisk och af en oförliknelig finhet. Nästan hälften inbesparas om den köpes direkt å Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Stockholm (öppet 9—6,30). Prospekt gratis och franko.

Annonsera i Idun!

Sommarvilla

vid Lindalssundet till salu.

Sjötomt, högt belägen å udde, vidsträckt, vacker utsikt. Villan innehåller 10 rum och kök samt 2 glasverandor. Vacker, solig tomt, liten fruktträdgård, badhus, egen ångbåtsbrygga. Närmare upplysningar pr Allm. tel. 43 04 eller svar till "Idealiskt", Iduns exp.

Föreningen "De Gamlas Dag".

Gåfvor af alla slag till **Amerikanska Lotteriet** emottagas med tacksamhet i **D. G. D. Byrå,** Drottninggatan 5, 1 trappa upp, hörnet af Fredsgatan. Öppen t. v. 12 4. Meddelanden om gåfvor kan äfven ske pr Telefon **Riks 126 20, Allm. 227 47,** som med tacksamhet afhämtas.

Glöm ej De Gamla!

Olympiska Sällskapet

Riks 147 54. Allm. 267 63.

Begär teckningslistor!

I Språk- och Hushållsskolan Fleurie

utanför Linköping

mottages ännu en elev under pågående kurs. Undervisning i franska och engelska språken, vävning, klä- och linnesömnad, huslig ekonomi, matlagning och alla inom ett hem förekommande göromål. Prospekt på begäran.

Fleurie pr Linköping i oktober 1912. **Rosa Lönnies.**

Lektioner i Linnesömnad.

(äfven Blusar, Barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling. — Hvarje elev disponerar en symaskin.
Stockholm: Sibyllegatan 36, 4 tr. (hörnet af Karlavägen). Riks 35 30. Allm. 210 04.
Malmö: Fersens väg 2, 3 tr. (hörnet af Regementsgatan). Riks 44 90, event. 40 83.

Karin Egnér. ***Eva Egnér.***

Elfgårdens Sjuk- och Hvilohem.

(Dalarna) adress Djurås (Stockholm—Insjön).

Medicinsk, dietetisk och kirurgisk behandling företrädesvis för Mag-, Tarmsjukdomar samt kvinnosjukdomar. Härligt läge vid Dalälfven. Nutida bekvämligheter. Priser pr dag: Enkelrum kr. 7.50—10. Deladt rum kr. 5.50, 6.50. Prospekt sändas på begäran och förfrågningar besvaras af *Sjukhemmets läkare Doktor Gertrud Gussander, Elfgården, Djurås.*

ARSENIKFRIA, HANDVÄFDA

DRÄKTTYGER OCH VADMAL I VARIERANDE MÖNSTER OCH FÄRGER.

FÖRENINGEN FÖR SVENSK HEMSLÖJD,

BIBLIOTEKSGATAN 12.

Bär icke bråckband.

Brooks bråckbandage är en ny, vetenskaplig uppfinning med automatisk luftdyna, som pressar de isärgångna delarna tillsammans och förenar dem, liksom man gör vid benbrott. Bandaget ligger absolut fast och bekvämt och glider aldrig. Det är alltid lätt och svalt samt anpassar sig efter alla kroppens rörelser utan att irritera eller förorsaka plågor. Jag fabricerar det efter uppgifvet mått och sänder Eder det under fullständig garanti att Ni blir nöjd, eljest sändas penningarna tillbaka. Jag har satt priset så lågt, att alla, rika och fattiga, skola kunna köpa detsamma. Kom ihåg att jag tillverkar det efter mått — skickar det till Eder — Ni profvar det — och om Ni ej är nöjd med detsamma, returnerar Ni det till mig, och jag återsänder Eder penningarna. Det är på detta sätt jag gör affärer — alltid absolut ärligt — och jag har på detta sätt under de sista fem åren sålt bandager till tusentals människor. Kom ihåg att jag ej använder mig af berömmande loford, tvetydigheter, lögn eller bedrägeri. Jag erbjuder Eder blott en ärlig affärsvara till rimligt pris. Skrif strax efter min illustrerade katalog.

C. E. BROOKS, I. 237, Bank Buildings, Kingsway, LONDON, W. C.
– ENGLAND. –

Myrstedt & Sterns Aktiebolag

STOCKHOLM. ◦ **Kgl. Hofleverantör.** ◦ KUNGSGAT. 5.

Allm. Tel. 45 67. **Rikstelefon 5 63.**

Sveriges ***största*** Specialaffär i

Mattor, Möbeltyger, Gardiner, Möbler

m. m.

Största lager *gamla och moderna orientaliska mattor.*

Allt till mycket låga, bestämda priser.

För höstsäsongen!

IDUNS MODELLKATALOG n:r 5

NU UTKOMMEN!

Ett 100-tal moderna och eleganta modeller för hösten. Stilfullt, koloreradt omslag i flere färger. Till salu hos bokhandlare, i de flesta tidningsaffärer samt direkt från Iduns Expedition, Mästersamuelsgat. 45, Sthlm, mot 30 öre i frim.

Pris 30 öre.

Stocksunds Sjuk- o. Hvilohem.

Högt och soligt läge. Modern inredning. Exam. sköterska. Pris för enskildt rum från 5:50 till högre pris. A. T. Stocksund 66, R. T. Stocksund 119.

Sjukvård i hemmet.

För husmödrar och unga flickor i hemmen, hvilka önska förvärfva sig någon kännedom om sjukvård, anordnar undertecknad en af sina sedvanliga kurser med början den 22 okt. Prospekt och vidare upplysningar Tunnelgatan 25, Stockholm. Riks. 68 98, Allm. 82 11. Sally Peterson, sjuksköterska.

ÖNSKAS KÖPA. Nytt juridiskt arkiv I afd. årgångarne 1892, 1897 till o. med 1901. Svar med pris till »Y. X. Z. 1912», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Bildad, affärsvan dam

med kapital söker kvinnlig kompanjon för etablerande af hvitvaruaffär. Svar till Gumælii Annonsbyrå, Malmö, märkt »L. P. D.»

OBS.! Snabbtändande vekar!

Clara Stearinljusfabrik,

Lars Montén, Stockholm.

Öfver 100,000 i bruk!

"NORNAN"

är erkändt den bästa symaskin för hemmet. Mångsidig. Lätt o. tystgående. Kan brukas som vanligt bord. Obs.! Nornan användes i många syskolor. **Nornans Symaskins-Verkstad, Stockholm.**

Henning Öfverström.

Rikhaltiga variationer. Begär prisk.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl. Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Mästersamuelsgatan 38. STOCKHOLM

Deposition
Kapitalräkning
4 ½ %
Sparkasseränta
4 %
Köpmannabanken
Arsenalsgatan 9.

Alltid veckans bästa nyheter!

Det modernaste och elegantaste i tyger af hög kvalitet representeras af märket

"WELLWOVEN"

Genom att specialiseras å ett fåtal märken står fabrikatet ouppnådt i fråga om såväl **utförande, styrka, kvalitet** som **pris.** Tillhandahålles af de flesta första klass klädesaffärer, samt engrossister inom landet i Cheviot, Fouléd, Engelsk Serge, Croisé i de alltid tilltalande och klädsamma färgerna djupsvart, högblått och modernt grått.

Begär alltid fabrikatet **"Wellwoven"** hvilket innebär en garanti å högsta kvalitet.

En varas goda beskaffenhet ihågkommes längt efter sedan priset fallit i glömska.

Med detta nummer
följa Iduns
Romanbilaga och Iduns
Ungdomstidning.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Sthlm, 1912.